

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ПРИЈЕДОР
ГРАДОНАЧЕЛНИК
ГРАДСКА УПРАВА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА САОБРАЋАЈ, КОМУНАЛНЕ
ПОСЛОВЕ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
И ИМОВИНСКО-СТАМБЕНЕ ПОСЛОВЕ
П Р И Ј Е Д О Р

REPUBLIKA SRPSKA
GRAD PRIJEDOR
GRADONAČELNIK
GRADSKA UPRAVA
ODJELJENJE ZA SAOBRAĆAJ, KOMUNALNE
POSLOVE I ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE
I IMOVINSKO-STAMBENE POSLOVE
P R I J E D O R

79 101 Приједор, Трг ослобођења 1, Тел.+387 52 245 180, факс.+387 52 245 184, E-mail:gradonacelnik@prijedorgrad.org, www.prijedorgrad.org

Локални план управљања отпадом за град Приједор за период 2022-2027. године

Приједор, 2021. године

Садржај

1. Увод	3
2. Законодавно – правни оквир	4
3. Основни подаци о граду	6
3.1. Комунална опремљеност града.....	7
3.2. Комуналне услуге а.д. Приједор.....	10
3.3. Мјесне заједнице	11
3.4. Комунални ред на јавним градским површинама и заштита животне средине Градске управе Приједор	13
4. Анализа и оцјена постојећег стања.....	15
4.1. Финансирање система управљања отпадом.....	16
4.1.1. Тарифа за домаћинства	16
4.1.2.Тарифа за привредни сектор	16
4.1.3.Степен наплате.....	18
4.2. Опремљеност за пружање услуге прикупљања и одвоза отпада	19
4.3. Динамика и начин одвоза и прикупљања отпада	19
4.4. Сакупљање опасног отпада из домаћинства.....	22
4.5. Сакупљање специјалног отпада	22
4.6. Други оператери	25
4.7. Постојећа инфраструктура	30
4.7.1. Зелена острва	30
4.7.2.Центри за рециклажу	30
4.7.3.Центри за кабасти отпад	30
4.7.4. Депонија Стара пруга Курево	30
4.8. Дивље депоније	34
4.9. Осврт на реализацију претходног Плана управљања отпадом града Приједор	36
5. Спецификација проблема	37
6. Очекиване врсте, количине и поријекло укупног отпада	38
6.1. Тренутне и будуће количине	38
6.1.1.Укупно произведени отпад.....	38
6.1.2.Прикупљени мијешани отпад	39
6.1.3.Прикупљени отпад за рециклажу	39
6.1.4.Прикупљени специјални отпад	40

6.1.5. Укупно прикупљени отпад	40
6.2. Управљање посебним токовима отпада	41
7. Процјена потребе за новим системом сакупљања отпада, додатном инфраструктуром	48
7.1. Комунални отпад	48
7.2. Опасан отпад из домаћинства	52
7.3. Управљање индустријским отпадом	52
7.4. Отпад који настаје у ванредним ситуацијама.....	53
8. Циљеви и мјере	54
9. Акциони план са процјеном трошкова и роковима за извршење планираних мјера и активности.. ..	60
10. Програм превенције настанка отпада	64
11. Могућност сарадње између двије или више јединица локалне самоуправе....	68
12. Закључак	68
13. Прелазне и завршне одредбе	68
14. Начин објаве	68
Слике - извори	69
Прилози - локације дивљих депонија	70

1. Увод

Локални план управљања отпадом за град Приједор за период 2022-2027. године је документ којим се одређује и усмјерава управљање отпадом на основу анализе постојећег стања и циљева управљања отпадом утврђених Стратегијом управљања отпадом за период 2017-2026. године и Републичким планом управљања отпадом у Републици Српској за период 2019-2029. године, као и Интегралном стратегијом развоја града Приједора за период 2014-2024. године.

Одјељење за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-стамбене послове Градске управе Приједор у сарадњи са другим организационим јединицама надлежним за послове привреде, финансија, просторног уређења, као и са представницима привредних друштава односно предузећа, удружења, стручних институција, невладиних и других организација које се баве заштитом животне средине, укључујући и организације потрошача, припрема План управљања отпадом за град Приједор, уз сагласност Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, а Скупштина града Приједор га доноси.

Овај План је урађен у складу са члановима 20. и 21. Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“, број 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 и 63/21) и важи за период 2022-2027. године.

Према овом закону хијерархија управљања отпадом представља редослијед приоритета у пракси управљања отпадом, а то је:

1. **превенција** стварања отпада и редукација, односно смањење коришћења ресурса и смањење количина и/или опасних карактеристика насталог отпада,
2. **поновна употреба**, односно поновно коришћење производа за исту или другу намјену,
3. **рециклажа**, односно третман отпада ради добијања сировине за производњу истог или другог производа,
4. **искоришћење**, односно коришћење вриједности отпада (компостирање, спаљивање уз искоришћење енергије и др.) и
5. **одлагање отпада депоновањем** или спаљивање без искоришћавања енергије, ако не постоји друго одговарајуће рјешење.

Приоритет у предметном периоду је увођење организованог сакупљања и одвожења отпада на цијелој територији града Приједора, увођење разврставања на мјесту настанка и санација дивљих депонија. Едукација становништва је од великог значаја за успјешну имплементацију плана и потребно је спроводити континуирано и у свим старосним групама. У склопу информативних, промотивних и едукативних активности потребно је, у складу са хијерархијом управљања отпадом, подстицати смањење настанка отпада, поновну употребу и правилно разврставање на мјесту настанка, као и правилно поступање са опасним отпадом. Поред побољшања система организованог сакупљања отпада и едукације, потребно је спроводити и друге превентивне мјере, као што су интензивнији инспекцијски надзор, ригорознија казнена политика и др.

2. Законодавно-правни оквир

У Републици Српској, у области заштите животне средине и управљања отпадом, на снази су следећи закони и подзаконски акти:

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12, 79/15 и 70/20)

ЗАКОН О ФОНДУ И ФИНАНСИРАЊУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ („Службени гласник Републике Српске“ бр. 117/11, 63/14 и 90/16)

ЗАКОН О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ („Службени гласник РС“, број 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 и 63/21)

ПРАВИЛНИК О КАТЕГОРИЈАМА, ИСПИТИВАЊУ И КЛАСИФИКАЦИЈИ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 19/15 и 79/18)

ПРАВИЛНИК О НАЧИНУ И ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОД ДУГОТРАЈНИХ ОРГАНСКИХ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 32/19)

ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА НАЧИНУ САКУПЉАЊА, ТРАНСПОРТА, СКЛАДИШТЕЊА И ТРЕТМАНА ОТПАДА КОЈИ СЕ КОРИСТИ КАО СЕКУНДАРНА СИРОВИНА ИЛИ ЗА ДОБИЈАЊЕ ЕНЕРГИЈЕ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 61/15)

ПРАВИЛНИК О МЕТОДОЛОГИЈИ ПРУКУПЉАЊА ПОДАТАКА О ОТПАДУ И ЊИХОВОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/15)

ПРАВИЛНИК О САДРЖИНИ ПРОГРАМА МЈЕРА СА ДИНАМИКОМ ПРИЛАГОЂАВАЊА ЗА РАД ПОСТОЈЕЋИХ ДЕПОНИЈА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 41/15)

ПРАВИЛНИК О НАЧИНУ СКЛАДИШТЕЊА, ПАКОВАЊА И ОБИЉЕЖАВАЊА ОПАСНОГ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/15)

ПРАВИЛНИК О ОБРАСЦУ ЗАХТЈЕВА ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА СКЛАДИШТЕЊЕ, ТРЕТМАН И ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 18/15)

ПРАВИЛНИК О ОБРАСЦУ ДОКУМЕНТА О КРЕТАЊУ ОПАСНОГ ОТПАДА И УПУТСТВУ ЗА ЊЕГОВО ПОПУЊАВАЊЕ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 21/15)

ПРАВИЛНИК О ОБРАСЦУ ДОКУМЕНТА О КРЕТАЊУ ОТПАДА И УПУТСТВУ ЗА ЊЕГОВО ПОПУЊАВАЊЕ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 21/15)

ПРАВИЛНИК О САДРЖИНИ И ИЗГЛЕДУ ДОЗВОЛЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 43/15)

ПРАВИЛНИК О ОПШТОЈ И ПОСЕБНОЈ ДОКУМЕНТАЦИЈИ КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА УВОЗ, ИЗВОЗ И ТРАНЗИТ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 5/16)

ПРАВИЛНИК О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ КОЈИ САДРЖИ АЗБЕСТ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 47/18)

ПРАВИЛНИК О НАЧИНУ И ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА И ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОД ТИТАНДИОКСИДА И МЈЕРАМА МОНИТОРИНГА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ЛОКАЦИЈИ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 7/19)

ПРАВИЛНИК О ПОСТУПАЊУ СА УРЕЂАЈИМА И ОТПАДОМ КОЈИ САДРЖЕ ПОЛИХЛОРОВАНА ЈЕДИЊЕЊА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 51/19)

ПРАВИЛНИК О НАЧИНУ УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ГУМАМА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 20/12)

ПРАВИЛНИК О УПРАВЉАЊУ МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 90/06)

ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА ЗА РАД ПОСТРОЈЕЊА ЗА СПАЉИВАЊЕ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 39/05)

УРЕДБА О ОДЛАГАЊУ ОТПАДА НА ДЕПОНИЈЕ („Службени гласник Републике Српске“, бр.36/15)

УРЕДБА О ТЕРМИЧКОМ ТРЕТМАНУ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 54/17)

УРЕДБА О УПРАВЉАЊУ АМБАЛАЖОМ И АМБАЛАЖНИМ ОТПАДОМ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 24/21)

УРЕДБА О ЛИСТАМА ОТПАДА И ДОКУМЕНТИМА ЗА ПРЕКОГРАНИЧНО КРЕТАЊЕ ОТПАДА („Службени гласник Републике Српске“, бр. 86/15)

УРЕДБА О НАКНАДАМА ЗА ОПТЕРЕЂАВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ АМБАЛАЖНИМ ОТПАДОМ („Службени гласник Републике Српске“, бр. 101/12, 38/13, 36/15 и 76/15)

А на локалном нивоу:

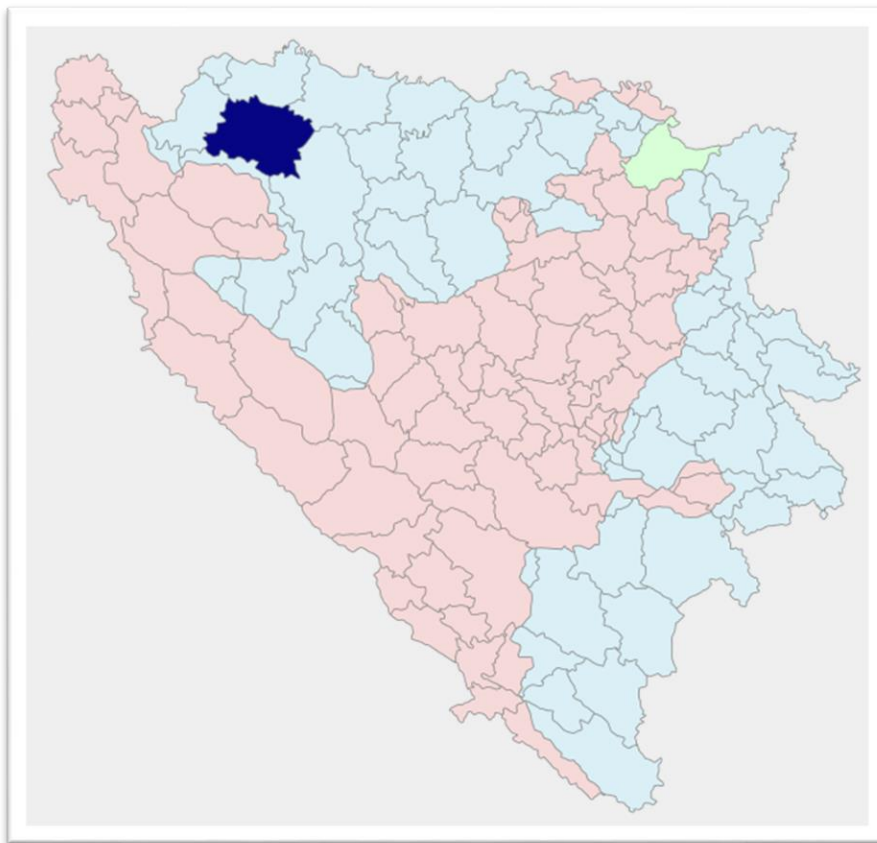
Одлука о комуналном реду („Службени гласник општине Приједор“, бр. 5/07-пречишћени текст, 5/10 и 2/12)

Правилник о начину и условима одвоза и одлагања отпада („Службени гласник општине Приједор“ број 10/09)

3. Основни подаци о граду

Град Приједор се налази у сјеверозападном дијелу Босне и Херцеговине (слика 1), ентитета Републике Српске, на обали ријеке Сане и Гомјенице и на падинама планине Козаре. Приједор је постао важан комерцијални и трговачки центар захваљујући Римским путевима и навигацији ријеке Сане, као и првој прузи изграђеној 1873. Историјске зграде и инфраструктура из Отоманског и Аустро-Угарског периода су карактеристика урбаног крајолика.

Данас, Приједор је развијен урбани, трговински и индустријски центар, а уједно и добар домаћин неким познатим свјетским компанија и компанијама из Босне и Херцеговине. Према посљедњем попису становништва 2013. године, на подручју града Приједора је регистровано 97 588 становника, који живе у 71 насељу (организованих у 49 мјесних заједница), од којих половину чини рурално становништво. Приједор је трећа највећа локална заједница у Републици Српској, послије Бања Луке и Бијељине, и седма највећа локална заједница у Босни и Херцеговини. Укупно градско подручје износи 834 квадратна километра.

Слика 1. Приједор

Извор: https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0:Prijedor_municipality.svg

Приједор је традиционално индустријска средина која је економски развој базирала на експлоатацији природних ресурса жељезне руде, гипса, кречњака, глине, кварцног пијеска и дрвета.

Умјерено континентална клима, велик број сунчаних дана и питоми планински врхови дају посебну вриједност овој планини. Истиче се очуваним шумским комплексима са богатом и разноврсном флором и фауном, а посебан квалитет доживљају Козаре дају чисти планински извори и предјели густе црногоричне шуме.

Основно хидрографско обиљежје града Приједора је водоток ријеке Сане са својим притокама. Ријека Сана извире код Медне у општини Рибник, а улијева се у Уну код Новог Града и својим протиче кроз Рибник, Кључ, Сански Мост, Оштру Луку, Приједор и Нови Град. Легенда каже да су јој име дали још стари Латини због њеног љековитог дејства (лат. сана - здрава).

На територији града Приједора, дужина ријеке Сане износи 40 km, а дуж обале, налази се велик број мјеста уређених за купање и уживање у чарима које пружа ова ријека.

3.1. Комунална опремљеност града

По Закону о комуналним дјелатностима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 124/11 и 100/17) комуналне дјелатности су:

- производња, пречишћавање и испорука воде,
- пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода,
- производња и испорука топлоте,
- испорука гаса,
- одвођење и депоновање отпадака,
- погребна дјелатност-уређење и одржавање гробља и сахрањивање,
- димњачарска дјелатност,
- јавни превоз лица у градском и приградском саобраћају,
- чишћење јавних површина,
- одржавање, опремање и уређење јавних зелених и рекреационих површина,
- одржавање јавних саобраћајних површина и
- јавна расвјета.

Комунална оперемљеност се огледа и у опремљеношћу подручја инфраструктуром:

- јавном водоводном мрежом
- електроенергетском мрежом
- телекомуникационом мрежом
- канализационом мрежом.

Из регулационих и зонинг планова може се видјети комунална опремљеност нашег града као и шта је све планираном просторним и урбанистичким плановима као и проблематику везано за одлагање отпада у нашем граду:

Урбанистички план Приједор 2012-2032 („Службени гласник града Приједора“ бр. 7/14):

Управљање чврстим отпадом

Угрожавање квалитета животне средине на подручју града Приједор узроковано је читавим низом фактора међу којима један од најзначајних фактора представља непотпуно и неадекватно ријешено питања збрињавања чврстог отпада. Проблематика управљања чврстим отпадом у значајној мери је присутна у свим дијеловима Града Приједора. Недовољно ријешена питања егзистирају у свим сегментима управљања чврстим отпадом (сакупљање, транспорт, селекција и депоновање) и повезана су са неконтролисаним одлагањем отпада и појавом дивљих депонија. Као сљедећи значајан проблем који доприноси лошем стању збрињавања чврстог отпада је непостојање селекције чврстог отпада што се манифестује као питање које није квалитетно ријешено на подручју града Приједора.

Проблеми управљања отпадом настају, између осталог због мањкача управљачке и струковне усклађености и организованости, недостатка прописа и економских мјера. Сакупљање комуналног отпада из домаћинства је само у урбаним дијеловима града добро организовано. Обрада прикупљеног отпада није ријешена на одговарајући начин јер се не врши раздвајање комуналног, опасног и инертног отпада. Индустрија најчешће одлаже свој отпад на исту депоније заједно са комуналним.

Непостојање система селективног прикупљања чврстог отпада на овом подручју у највећој мјери узроковано је немогућношћу пласмана – продаје прикупљених секундарних сировина, као и непостојањем техничких предуслова за селективно прикупљања чврстог отпада.

Како неконтролисано одлагање отпадних материја и појаве дивљих депонија, представљају најизраженији проблем у систему управљања чврстог отпада, било је потребно утврдити која појава доприноси таквом стању. Проведено истраживање је показало да је низак ниво еколошке свијести грађана један од основних проблема у локалним заједницама. Као сљедеће питање које у одређеној мјери може имати утицај, апострофирано је лоше функционисање инспекцијског надзора и неријешена питања локација за привремено одлагање чврстог и опасног отпада.

Комунална опремљеност

Комуналне дјелатности су дјелатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незамјењив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју (нл. *comunalia* – општинске ствари, општински послови).

По Закону, градови и општине могу и неке друге дјелатности утврдити као дјелатности од посебног друштвеног интереса, тј. као комуналне дјелатности (одржавање јавних *ws-a*, одржавање јавних купатила, јавних простора за паркирање, кафилерија, одржавање

пијаца и пружање услуга на њима, одржавање јавних бунара и чесми, као и друге дјелатности од локалног интереса).

Општина Приједор је 2007. године донијела Одлуку о комуналном реду, те измјене и допуне исте из 2010 и 2012. год. („Службени гласник општине Приједор“, бр. 5/10 и 2/12), којом се дефинише комунални ред и одржавање комуналног реда на ужем урбаном подручју Приједора обухваћеном урбанистичким планом и центрима насеља Брезичани, Љубија, Омарска и Козарац, прописују услови и начин одржавања чистоће на јавним површинама, услови и начин уклањања снијега и леда са јавних површина, привремено заузимање јавних површина у сврху обављања допуштене дјелатности, јавна расвјета, као и услови и начин обезбјеђења хигијенске диспозиције отпадних материја.

Јавним површинама у смислу ове Одлуке сматрају се:

- саобраћајне површине (коловози, плочници, пјешачке стазе, тргови, мостови, јавна паркиралишта и др.),
- зелене површине (паркови, травњаци, цвјетњаци, и други цвјетни и јавни насади),
- уређене и неуређене површине око стамбених, пословних и других објеката,
- водотоци и обале водотока (ријеке, рјечице, потоци и канали),
- спомен обиљежја, излетишта, природне и радом створене вриједности,
- површине и објекти намијењени јавној употреби као што су: аутобуска стајалишта, жељезнички перони, отворени пијачни и тржични простори и сличне површине, а које су као такве доступне неодређеном броју индивидуално неодређених физичких и правних лица.

Ова одлука нигдје експлицитно не садржи које су то комуналне дјелатности које су од општег интереса за град Приједор, већ парцијално дефинише одређене области, како је то наведено у претходном пасусу.

Може се констатовати, с обзиром да Одлуком Града нису потврђене одређене комуналне области, да су области које су дефинисане Законом важеће и за Град Приједор.

На подручју општине Приједор, односно на подручју обухвата урбанистичког плана, од 2007. године су присутна четири јавна комунална предузећа: Водовод а.д. Приједор, Комуналне услуге а.д. Приједор, Градска тржница а.д. Приједор и Топлана а.д. Приједор. Комунална опремљеност Приједора огледа се у постојању:

- постројења за снабдијевање града водом - мрежа и објекти,
- постројења за одвод отпадних вода - мрежа и објекти,
- постројења за дистрибуцију електричне енергије - мрежа и објекти,
- посебних предузећа:
 - предузећа за одржавање путева и зелених површина,
 - предузећа градске чистоће,
 - погребног предузећа,
 - топлане,
- централног градског гробља у сјеверном дијелу града,
- градске депоније Курево (Љубија) и
- зелене пијаце и тржнице.

Глобално посматрано комунална опремљеност није на задовољавајућем нивоу, изузев централног дијела градског насеља Приједор, јужно од жељезничке пруге, који посједује сву или готово сву комуналну опрему, укључујући и мрежу даљинског гријања.

Диспозиција чврстог отпада и утицај на животну средину

Проблематика диспозиције чврстог отпада и његово еколошки прихватљиво неутралисање, још увијек није адекватно ријешено на подручју Приједора. Због тога се може констатовати да збрињавање чврстог отпада код нас представља велики еколошки проблем, јер чврсти отпад загађује све компоненте животне средине: ваздух, земљиште, површинске и подземне воде. Неријешена или неквалитетно ријешена питања егзистирају у свим сегментима управљања чврстим отпадом (сакупљање, транспорт, селекција и депоновање). Лоша рјешења питања збрињавања чврстог отпада углавном су узрокована неконтролисаним одлагањем отпада и појавом дивљих депонија.

Као слиједећи значајан проблем који доприноси лошем стању збрињавања чврстог отпада је непостојање селекције чврстог отпада, што се манифестује као питање које није квалитетно ријешено на подручју Града Приједора. Неопходно је предузимати планске и организационе мјере, на потпуном спрјечавању неконтролисаног одлагања чврстог отпада и омогућити санитарно депоновање, те на тај начин дати допринос заштити животне средине овог подручја. За наше услове, најадекватније рјешење за збрињавање чврстог отпада је кориштење савремене, пројектоване и на санитарни начин експлоатисане депоније. Кориштење санитарне депоније, у сваком случају, подразумеива санацију постојећих тзв. дивљих депонија.

3.2. КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ а.д. Приједор

Предузеће АД Комуналне услуге Приједор је основано 1960. године. Оснивач је била општина Приједор. У свом периоду пословања ово предузеће је промијенило низ организационих облика. Власничка трансформација дијела државног капитала се врши 29. 8. 2005. године и предузеће се региструје под називом Комуналне услуге а.д. Приједор.

АД Комуналне услуге се бави основним дјелатностима које су од општег друштвеног интереса:

- одржавање хигијене града и приградских насеља,
- прикупљање и одвоз отпада на терену града и приградских насеља депоновање истих, на Регионалну депонију „Стара пруга-Курево“,
- погребне услуге и одржавање гробаља,
- уређење и одржавање паркова и зелених површина, те гајење и продаја цвијећа.

Напријед наведене дјелатности су од посебног друштвеног интереса и представљају предуслов квалитетног живота и рада грађана и привреде на подручју града Приједора. Поред послова од посебног друштвеног интереса, предузеће обавља и слједеће дјелатности:

- грађевински радови, као што су изградња гробница, грађевински радови на Регионалној депонији отпада "Стара пруга-Курево" и гробљу "Пашинац" (изградња саобраћајница);
- поправка и одржавање моторних возила за властите потребе;
- остале послове који су предвиђени Статутом предузећа.

За обављање дјелатности од посебног друштвеног интереса, доносе се посебни Програми са дефинисаним одговарајућим изворима финансирања. Правни статус предузећа је Акционарско друштво.

Табела број 1. Власничка структура предузећа

ОПИС	% учешће у укупном капиталу	Вриједност капитала	Број акција
Власништво града Приједора	74,70	2.160.880	2.160.880
Ваучер понуда	6,35	183.655	183.655
ФОРТИС група доо Бања Лука	15,92	460.684	460.684
Готовинска продаја	0	0	0
Интерни дионичари	3,03	87.654	87.654
Трајни улози	0	0	0
УКУПНО	100	2.892.873	2.892.873

3.3. Мјесне заједнице

Мјесне заједнице су облик непосредног учешћа грађана у локалној самоуправи. Образују се за подручја која представљају територијалну и функционалну цјелину, на којима постоји интерес становника за остваривање заједничких интереса и потреба, као и међусобна повезаност грађана.

Образовање и организовање мјесних заједница на подручју града Приједора, њихов назив, подручје (слика 2), послови које врши мјесна заједница, јавност рада и друга питања која су од значаја за рад мјесне заједнице, регулисани су Одлуком о мјесним заједницама („Службени гласник града Приједора“, број: 3/15) коју је донијела Скупштина града Приједора.

Слика 2. Мапа мјесних заједница
Извор: Одјељење за просторно уређење

Табела број 2: Број становника и број домаћинстава по МЗ

Ред. бр.	Назив МЗ	Број становника	Број домаћинстава
1.	Бистрица	916	298
2.	Бишћани	861	229
3.	Божићи	194	92
4.	Брезичани	1.107	402
5.	Буснови	1.207	413
6.	Гомјеница	2.620	883
7.	Горња Драготиња	434	174
8.	Горња Равска	167	68
9.	Горњи Јеловац	329	124
10.	Горњи Орловци	497	180
11.	Горњи Петров Гај	320	97
12.	Градина	841	321
13.	Доња Драготиња	500	170
14.	Доња Љубија	1.082	449
15.	Доња Пухарска	3.509	1.282
16.	Доњи Волар	480	162
17.	Доњи Орловци	2.999	903
18.	„Др Младен Стојановић“ Паланчиште	971	327
19.	Зецови	353	127
20.	Јутрогоста	154	67
21.	Камичани	2.956	850
22.	Кевљани	746	229
23.	Козарац	5.089	1.789
24.	Козаруша	2.815	836
25.	Кокин Град	3.950	1.446
26.	Ламовита	1.315	415
27.	Љескаре и Калајево	456	159
28.	Љубија	1.064	457
29.	Марићка	1.607	563
30.	Миска Глава	389	176

31.	Омарска	3.891	1.286
32.	Орловача	2.918	942
33.	Петров Гај	555	181
34.	Петрово	1.825	606
35.	Приједор Центар	6.710	2.461
36.	Приједор II	7.242	2.656
37.	Ракелићи	1.763	581
38.	Раковчани	535	176
39.	Расавци	1.096	360
40.	Рашковац	3.305	1.210
41.	Ризвановићи	503	192
42.	Трнопоље	2.275	699
43.	Тукови	1.557	574
44.	Хамбарине	906	335
45.	Цикоте	206	81
46.	Чараково	1.079	385
47.	Чејреци	468	135
48.	Чиркин Поље	4.060	1.372
49.	Шурковац	94	41
	УКУПНО:	80.916	27.961

3.4. Комунални ред на јавним градским површинама и заштита животне средине Градске управе Приједор

Одлуком о комуналном реду („Службени гласник општине Приједор“, бр. 5/07-пречишћени текст, 5/10 и 2/12) уређен је комунални ред и одржавање комуналног реда на ужем урбаном подручју Приједора обухваћеном урбанистичким планом и центрима насеља Брезичани, Љубија, Омарска и Козарац, прописани услови и начин одржавања чистоће на јавним површинама, услови и начин уклањања снијега и леда са јавних површина, привремено заузимање јавних површина у сврху обављања допуштене дјелатности, јавна расвјета, као и услови и начин обезбјеђења хигијенске диспозиције отпадних материја.

Правилником о начину и условима одвоза и одлагања отпада („Службени гласник општине Приједор“ број 10/09) одређено је подручје на коме се врши редован одвоз комуналног отпада, вријеме и интензитет одвоза отпада, начин одлагања и начин

плаћања отпада. Отпадом у смислу овог Правилника сматра се отпад који настаје у становима и породичним кућама, дворишним зградама и пословним просторијама, а који се по својој величини и погодности може упакovati у пластичне вреће и одложити у посуде предвиђене за одлагање комуналног отпада.

У складу са чланом 21. Закона о комуналним дјелатностима („Службени гласник РС“, број 124/11 и 100/17) скупштина града доноси програм заједничке комуналне потрошње. Средства за програм објезбјеђују се по основу прихода остварених из комуналне накнаде, дијела накнаде за коришћење добара од општег интереса, дијела прихода од пореза на непокретности и дијела накнада за дате концесије. Програм заједничке комуналне потрошње састоји се од: одржавања чистоће у граду и приградским насељима, одржавања градског зеленила, одржавања градских гробаља, хигијеничарске службе, одржавања хоризонтале сигнализације као и од ванредних послова.

Буџет Града Приједора (ставке везано за заштиту животне средине и управљање отпадом):

Ставка у буџету - Општа комунална потрошња

2018. година - извршење 1 015 609,76 КМ

2019. година - извршење 859 912,54 КМ

2020. година - извршење 959 420,24 КМ

У буџету за 2021. годину планирано за ову ставку - 900 000 КМ.

Ставка ДИВЉЕ ДЕПОНИЈЕ планирана је задњи пут у 2008. години.

Извршење ове ставке 2004. године било је 61 919,87 КМ

Буџет 2005. године (трошкови депонија) - 30 000 КМ

Буџет 2006. године (трошкови депонија) 10 000 КМ (ребаланс 10 000 КМ)

Буџет 2007. године (трошкови депонија) 20 000 КМ (ребаланс 20 000 КМ)

Буџет 2008. године (трошкови депонија) 20 000 КМ (ребаланс 20 000 КМ)

Ставка Средства за заштиту човјекове околине

Буџет за 2021. годину 10 000 КМ

Буџет за 2020. годину 12 000 КМ

Буџет за 2019. годину 9 900 КМ (ребаланс 6 000 КМ)

Буџет за 2018. годину 10 000 КМ (ребаланс 10 000 КМ) (ребаланс II 10 000 КМ)

4. Анализа и оцјена постојећег стања

Према подацима пописа становништва из 2013. године од стране РЗС РС у регији Приједор је регистровано 136 747 становника, од чега у граду Приједору 97 588 становника.

Врсте отпада у смислу Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“, број 111/13, 106/15, 16/18 и 70/20) су:

- ✓ комунални отпад (кућни отпад);
- ✓ комерцијални отпад и
- ✓ индустријски отпад.

Производња комуналног отпада у регији Приједор по становнику (Стратегија управљања отпадом Републике Српске 2017–2026. године) 0,93 kg/становнику/дан, а морфолошки састав комуналног отпада одложеног на депонији је сљедећи (подаци из Републичког плана управљања отпадом у РС):

Табела 3. Морфолошки састав комуналног отпада одложеног на депонији

Врста компоненте отпада	Масени удио компоненте (%)
Органски отпад из кухиња и башта	56,26
Дрво	1,39
Текстил	5,02
Стакло	2,89
Грађевински отпад	2,80
Електронски отпад	0,09
ПЕТ	2,48
Фолија	-
Гума	-
Пластика	8,87
Лименке	0,66
Метал	0,57
Папир и картон	7,36
Нуспроизводи животињског поријекла	-
Остало	11,61

Из табеле 3. види се да више од 50% комуналног отпада чини органски отпад, а око 20% чини амбалажни отпад, који се може припремити за рециклажу. Изнаћи могућност за рециклажу и до 40 %.

4.1. Финансирање система управљања отпадом

Повећање цијена услуга одвоза отпада врши се на начин да предузеће поднесе захтјев или иницијативу према Скупштини града путем надлежног одјељења Градске управе (Одјељење за привреду и предузетништво). Приједлог мора проћи, тј. добити сагласност Савјета за заштиту потрошача града Приједор, који је формиран при Градској управи, а чине га представници Градске управе (наведеног одјељења), комуналне полиције и преставници осталих комуналних предузећа (водовод, тржница, комунално, топлана удружење за заштиту потрошача).

Скупштина доноси Одлуку, којом даје сагласност на цијену услуга одвоза отпада која се објављује у службеном гласнику града.

Одлука се доноси на основу члана 20. став 3 Закона о комуналним дјелатностима („Службени гласник РС“, бр. 124/11 и 100/17), члана 9. Закона о регулисању цијена („Службени гласник РС“, бр. 06/09) и члана 39. став 11 Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 97/16 и 36/19), те на основу члана 40. Статута Града Приједора и члана 140. Пословника о раду Скупштине града Приједор.

4.1.1. Тарифа за домаћинства

Цијена услуга за категорију домаћинство - цијена одвоза отпада је 0,133 КМ/м² стамбеног простора.

У калкулацију цијене одвоза отпада учествују сљедећи трошкови:

- трошкови горива, мазива и аутогума,
- трошкови амортизације истих,
- трошкови одржавања возног парка,
- трошкови бруто плата са топлим оброком,
- заштитна опрема радника,
- трошкови регистрације возила (путарина, осигурање и друго).

Цијена услуга за категорију домаћинство је 0,133 КМ/м²

Повремени боравак у објектима, за обрачун се узима 50 % од стварне квадратуре - 0,133 КМ/м².

4.1.2. Тарифа за привредни сектор

У тарифама за привредни сектор разликујемо неколико категорија корисника.

Категорија јавни сектор, које обухвата школе, јавне установе, болнице, домови за стара лица, домови здравља, спортски објекти, поликлинике, акционарска друштва - цијена износи **0,372 КМ/м²**.

Категорију корисника „привредни субјекти“:

Хотели, мотели, пансиони, спортски објекти, тржни центри, хостели, дискотеке/ноћни клубови, сале за свечане прославе - **0,372 КМ/ м²**.

Аутомеханичарске, вулканизерске, ауто-електричарске, браврске, столарске, токарске, лимарске, електро и каменорезачке радње, козметичко-фирзерски салони и сл:
објекти до 50m²-цијена **35,37 КМ**;
објекти преко 50m² - цијена **0,707 КМ/m²**.

Кројачке, обућарске, оптичарске, златарске, кључарске радње, секенд хенд продавнице:
објекти до 50m²- цијена **18,96 КМ**;
објекти преко 50m²-цијена **0,379 КМ/m²**.

Угоститељска, трговачка дјелатност:
објекти до 50m²- цијена **31,64 КМ**;
објекти преко 50m²- цијена **0, 632 КМ/ m²**.

Пржионице кафе, сластичарнице, ћевапцинице, бурекуцинице, брза храна и сл:
објекти до 50m²- цијена **20,47 КМ**;
објекти преко 50 m²- цијена **0,409 КМ/ m²**.

Цвјећаре, фризерски салони, фотографске радње, бутици, трговине не прехранбеном робом:
објекти до 50 m²- цијена **20,47 КМ**;
објекти преко 50 m²- цијена **0,409 КМ/ m²**.

Пекаре, пекотеке - цијена: **63,29 КМ**,
(уколико је радно вријеме пекотеке од 00:00-24:00, постојећа цијена се увећава за 50%).

Бензинске пумпе са пропратним садржајем: (трговина, угоститељски објекат, преноћиште, аутопраоница):
објекти до 50 m²- цијена **31,64 КМ**,
објекти преко 50 m²- цијена **0,632 КМ/ m²**.

Клаонице и печењаре:
до 1.000,00 kg досадашња цијена **195,46 КМ** (одвоз 4x мјесечно),
од 1.000,00 kg до 2.000,00 kg досадашња цијена **261,18 КМ** (одвоз 4x мјесечно),
од 2.000,00 kg до 3.000,00 kg досадашња цијена **296,80 КМ** (одвоз 4x мјесечно).

Меснице:
Цијена (једна месница - радња) **102,83 КМ**
свака слједећа радња у истом власништву умањење до 50% од редовне цијене.

Агенције, бирои, књиговодствени сервиси, канцеларије, киосци за штампу, фотокопирнице, видео клубови, клубови забавних игара, спортски клубови - канцеларије и сл:
објекти до 25 m² – цијена **10,24 КМ**,
објекти преко 25 m²- цијена **0,409 КМ/m²**.

Категорија корисника „Здравствене установе и сл“:
Апотеке, љекарске и стоматолошке ординације, ветеринарске ординације, пољопривредне апотеке:
објекти до 50 m²- цијена **31,64 КМ**,

објекти преко 50 m² – цијена **0,632 KM/m²**.

Категорија Одвоз отпада контејнером запремине од 5 до 7 m³:

до 10 километара - цијена **158,01 KM** (цијена по једном одвозу),

од 10 до 20 километара - цијена **175,25 KM** (цијена по једном одвозу),

од 20 до 30 километара – цијена **195,36 KM** (цијена по једном одвозу),

одвоз отпада контејнером 1,1 m³ - **182,17 KM** (одвоз 4x мјесечно).

4.1.3. Степен наплате

Табела број 4. Степен наплате комуналних услуга на нивоу града Приједор по секторима за период 2018 – 2020

Ред.бр	СЕКТОР	% наплате у 2018.год.	% наплате у 2019.год.	% наплате у 2020.год.	Индекс 2020/2019
1.	Домаћинства	87	87	84	97
2.	Занатски сектор	90	90	84	94
3.	Правна лица	95	89	87	98

Из претходне табеле је видљиво да је проценат наплате у сектору „домаћинства“ мањи за 2 % у погледу на 2019.годину, те на истом нивоу ако се пореде 2019 и 2018.година.

Степен наплате у занатском сектору је за 6 % нижи у 2020.години у односу на 2019. годину, те на истом нивоу ако поредимо на 2019. и 2018.годину

Степен наплате у сектору правних лица је за 2 % мањи у односу на 2019.годину, а за 6 % мањи ако се пореде 2019. и 2018.година. Приказани проценат наплате обухвата наплату потраживања фактурисаних у 2020. години, али и износ наплаћених потраживања фактурисаних у претходним годинама.

Наведени подаци показују да је у посљедње три године степен наплате потраживања од купаца доживио пад у свим секторима, а посебно гледајући наплату потраживања у 2020.години, гдје је због лоше економске ситуације и пандемије корона вируса увелико ограничен рад привредних субјеката, што се директно одразило и на пад наплате комуналних услуга и у сектору домаћинства, из разлога што је дио корисника смањило обим плаћања својих обавеза.

Процент наплате и цијене прикупљања, транспорта и депоновања отпада не омогућавају развојну компоненту у буџету предузећа АД Комуналне услуге Приједор.

За ову намјену потребна су значајна средства за сљедеће категорије:

- Обнова возног парка;
- Развој система селективног прикупљања отпада и рециклаже;
- Изградња додатних зелених острва;
- Едукација грађана о заштити животне средине и користи од селективног прикупљања отпада;
- Изградња рециклажних дворишта.

4.2. Опремљеност за пружање услуге прикупљања и одвоза отпада

На подручју града налази се 13 000 канти запремине 70-240 литара. Остатак од око 3 000 домаћинства немају одговарајуће посуде, што ствара потешкоће приликом прикупљања и одвожења отпада. Поред канти, распоређено је и око 650 контејнера запремине од 0,6 – 1,1 m³, којих има довољно и у задовољавајућем стању. Велики контејнери запремине 5-7m³, њих укупно 58 покривају јавне површине и поједина предузећа. Од те количине, њих десетак се налази у лошијем стању и потребна је поправка или набавка нових. Предузеће Комуналне услуге тренутно располаже са 13 камиона у склопу РЈ Јавна хигијена (ОЈ Градска чистоћа и ОЈ Одвоз градског отпада), који су задужени за прикупљање и одвоз отпада на постојећу Регионалну депонију комуналног чврстог отпада “Стара пруга – Курево” код Приједора. Дио возног парка намијењеног одвозу и депоновању отпада је у ислуженом стању са возилима старијим од 20 година (6 возила), те постоји реална потреба за његовом модернизацијом како би се побољшало пружање услуга корисницима. **Приоритет је набавка 2 специјална, мултифункционална возила за прикупљање отпада + рециклажни камион.**

Табела број 5. Преглед врста возила којима располаже комунално предузеће

Возило	Капацитет у тонама тежина/носивост	Годиште
Scania	14,10 t /3,90 t	2017. год.
FAP 1620	10,23 t /5,50 t	1988. год.
Scania	11,50 t /7,10 t	2003. год.
Scania	11,67 t /5,80 t	2000. год.
Iveco Stralis	14,08 t /10,70 t	2013. год.
Iveco Eurocargo	7,96 t /4,00 t	2013. год.
Volvo	8,40 t / 6,60 t	2003. год.
Mercedes Atego	7,26 t / 4,70 t	2007. год.
Mercedes	8,50 t /4,50 t	1997. год.
TAM podizač	7,50 t /4,50 t	1992. год.
Mercedes pod.	7,50 t /4,50 t	1987. год.
Mercedes AXOR	11,99 t / 5,99 t	2009. год.

4.3. Динамика и начин одвоза и прикупљања отпада

Возила предузећа Комуналне услуге а.д. Приједор прикупљају отпад гдје то омогућава путна мрежа. У граду постоји велики број уских и слијепих улица у које је приступ гломазних, кабастих камиона немогућ.

Табела број 6. Динамика и начин одвоза и прикупљања отпада

Ред. бр.	Назив МЗ-е	Насељена мјеста	Начин прикупљања	Број корисника	Учесталост одвоза
1	Брезичани	Брезичани	Вреће, канте, контејнери	343	Једном седмично
2	Буснови	Буснови	Вреће, канте контејнери	35	Једном седмично
		Томашица			
3	Бистрица	Бистрица	Вреће, канте контејнери	47	Једном седмично
4	Божици	Божићи	Вреће, канте контејнери	50	
		Мало Паланчиште			
5	Бишћани	Бишћани	Вреће, канте контејнери	103	Једном седмично
6	„Др. Младен Стојановић“ Паланчиште	Велико Паланчиште	Вреће, канте контејнери	197	Једном седмично
		Црна Долина			
		Горња Пухарска			
7	Г. Драгогиња	Горња Драгогиња			
		Марини			
8	Г. Јеловац	Горњи Јеловац			
9	Г. Орловци	Горњи Орловци	Вреће, канте контејнери	96	Једном седмично
10	Горња Равска	Горња Равска			
		Тисова			
11	Градина	Градина	Вреће, канте контејнери	48	Једном седмично
		Јелићка			
12	Д. Драгогиња	Доња Драгогиња	Вреће, канте контејнери	78	Једном седмично
13	Д. Љубија	Доња Љубија	Вреће, канте контејнери	220	Једном седмично
14	Д. Волар	Доњи Волар	Вреће, канте контејнери	18	Једном седмично
		Југовци			
15	Зецови	Зецови	Вреће, канте контејнери	25	Једном седмично
16	Јутрогошта	Јутрогошта			
17	Козаруша	Горњи Гаревци	Вреће, канте контејнери	293	Једном седмично
		Јаруге			
		Козаруша			
18	Камичани	Бабићи	Вреће, канте контејнери	229	Једном седмично
		Балте			
		Камичани			
19	Ламовита	Горња Ламовита	Вреће, канте контејнери	76	Једном седмично
		Горња Омарска			
20	Љубија	Бришево	Вреће, канте, контејнери	396	Једном седмично
		Горња Љубија			
		Раљаш			
		Жуне			
21	Љескаре	Калајево	Вреће, канте контејнери	21	Једном седмично
		Љескаре			
22	Миска Глава	Доња Равска			
		Миска Глава			

Ред. бр.	Назив МЗ-е	Насељена мјеста	Начин прикупљања	Број корисника	Учесталост одвоза
23	Марићка	Доња Марићка	Вреће, канте контејнери	10	Једном седмично
		Горња Марићка			
		Криваја			
		Средња Марићка			
24	Омарска	Доња Ламовита	Вреће, канте, Контејнери	501	Једном седмично
		Доња Омарска			
		Нишевићи			
		Омарска Центар			
		Средња Ламовита			
		Средња Омарска			
25	Петров Гај	Доњи Петров Гај	Вреће, канте контејнери	133	Једном седмично
26	Петрово	Миљаковци	Вреће, канте контејнери	227	Једном седмично
		Петрово			
27	Расавци	Алишићи	Вреће, канте контејнери	182	Једном седмично
		Ништавци			
		Расавци			
28	Раковчани	Раковчани	Вреће, канте контејнери	86	Једном седмично
29	Ризвановићи	Ризвановићи	Вреће, канте контејнери	117	Једном седмично
30	Трнопоље	Трнопоље	Вреће, канте контејнери	186	Једном седмично
31	Хамбарине	Хамбарине	Вреће, канте контејнери	99	Једном седмично
32	Цикоте	Цикоте	Вреће, канте контејнери	29	Једном седмично
		Доњи Југовци			
33	Чејреци	Чејреци	Вреће, канте контејнери	140	Једном седмично
		дио Брезичана			
34	Чараково	Чараково	Вреће, канте контејнери	103	Једном седмично
35	Шурковац	Горњи Волар	Вреће, канте контејнери	18	Једном седмично
		Шурковац			
36	Г. Петров Гај	Горњи Петров Гај	Вреће, канте контејнери	44	Једном седмично
37	Гомјеница	Гомјеница	Вреће, канте контејнери	833	Једном седмично
38	Д. Орловци	Доњи Гаревци	Вреће, канте контејнери	129	Једном седмично
		Доњи Орловци			
39	Д. Пухарска	Доња Пухарска	Вреће, канте контејнери	856	Једном седмично
40	Кевљани	Кевљани	Вреће, канте контејнери	57	Једном седмично
41	Кокин Град	дио Приједора	Вреће, канте контејнери	283	Дио седмично, дио сваки дан
42	Козарац	Брђани	Вреће, канте контејнери	1023	Једном седмично
		Дера			
		Хрнићи			
		Козарац			

Ред. бр.	Назив МЗ-е	Насељена мјеста	Начин прикупљања	Број корисника	Учесталост одвоза
43	Орловача	Орловача	Вреће, канте контејнери	491	Једном седмично
44	Приједор – Центар	дио Приједора	Вреће, канте, контејнери	3599	Сваки дан
45	Приједор 2	дио Приједора	Вреће, канте контејнери	3603	Дио седмично, дио сваки дан
46	Ракелићи	Гаћани	Вреће, канте контејнери	212	Једном седмично
		Пејићи			
		Ракелићи			
		Саничани			
47	Рашковац	Рашковац	Вреће, канте, контејнери	680	Већи дио седмично Мањи дио сваки дан
48	Тукови	Тукови	Вреће, канте, контејнери	469	Једном седмично
49	Чиркин Поље	Чиркин Поље	Вреће, канте, Контејнери	1329	Једном седмично
Укупан број корисника :				17 571	

4.4. Сакупљање опасног отпада из домаћинства

Још увијек нема организованог сакупљања опасног отпада из домаћинства. Домаћинства не одвајају опасни отпад (лијекове, батерије, амбалажу од пестицида и др). Не постоје посебни контејнери за ову врсту отпада. Исти се одлаже у постојеће контејнере и канте.

4.5. Сакупљање специјалног отпада

Отпад из месница се прикупља сваки дан. Клаонички отпад у околини града се прикупља сваке суботе (рани јутарњи часови) и одлаже у ископане рупе на депонији, третира кречом и затрпава.

Кабастни отпад се одвози са јавних површина и по позиву за трећа лица, а организовано сваке године у априлу, у току акције „Прољетно уређење града“.

Моторна уља се не прикупљају нити одлажу на депонију.

Грађевински отпад се углавном користи за затрпавање старих шљункара.

Пепео и шљака из већих котловница одлаже се у велике контејнере те одвози на приступни пут депоније за насипање у зимским условима.

Електронски и електрични отпад (компјутери, телевизори и остала електронска опрема) откупљује предузеће „Еко сировина НС“ д.о.о. Приједор.

Аутомобилске гуме су велики проблем и њихово одлагање није адекватно ријешено.

За муљ из септичких јама и уређаја за прочишћавање не постоје адекватни подаци. Водовод а.д. Приједор не врши услуге пражњења септичких јама нити пражњење уређаја за пречишћавање. Од машина посједују трактор и цистерну од 3m³, коју користе за интерне потребе у случају штопања канализационе мреже (пражњење канализационих шахтова).

На подручју града Приједор нико не врши пражњење септичких јама, субјекти који посједују септичке јаме морају ангажовати фирме из Бања Луке.

Отпад из здравствених установа (Болница, Дом здравља, Завод за медицину рада и спорта РС, апотеке)

ЈЗУ „ДОМ ЗДРАВЉА“ Приједор Према достављеним информацијама **медицински отпад** се одлаже у складу са актом Установе-Правила о управљања медицинским отпадом који је донесен 23.5.2008.год. Отпад који се ствара у Дому здравља Приједор разврстава се на мјесту настанка и то на:

- комунални отпад који се сакупља у црне вреће смјештене у пластичне канте са педалом, пражњење истих врше спремачице и односе у контејнер за комунални отпад;
- опасни медицински отпад се сакупља и пакује у амбалажу на мјесту настанка, а за сакупљање и паковање су одговорни радници при чијем раду настаје медицински отпад. Обавезно се одваја оштри медицински отпад (игле, ланцете..) и у свакој амбуланти постоји контејнер за одлагање оштрих предмета;
- остали инфективни отпад (газа, туфери, завоји) се стављају у канте за смеће у којима су жуте вреће које су чвршће и водоотпорне. Ова врста отпада се одлаже у посебан метални контејнер који је закључан и налази се испред централног објекта дома здравља. У овај објекат се одлаже медицински отпад из свих објеката амбуланти, а превоз се врши посебним возилом.
- хемикалије које садрже опасне супстанце као и лијекови са истеком рока се чувају у посебном складишту до коначног адекватног третмана (мала је количина ове врсте отпада).

Укупна количина медицинског отпада у 2020. години је износио 2 874,90 kg од чега је опасног 2 826,90 kg. Извршилац услуге преузимања отпада је „ЕСО GROUP“ д.о.о. Бања Лука, које врши преузимање отпада из привременог складишта једном седмично. Постоји велика потреба за изградњом постројења за инсинерацију или набавку система за стерилизацију инфективног медицинског отпада са дробилицом у циљу квалитетнијег управљања и рјешавања проблема одлагања медицинског отпада.

Завод за медицину рада и спорта Републике Српске количине генерисаног отпада за 2020. годину су: оштри отпад 180101 – 1,8 kg, инфективни отпад 180103* и 180104 – 43,6 kg, хемијски отпад 180107 – 59,54 l, фармацеутски – није га било. Са „ЕСО GROUP“ д.о.о. Бања Лука имају закључен уговор, којим се иста обавезује да преузима, врши транспорт и третман инфективног, потенцијално инфективног медицинског отпада и оштрих предмета (каталогски број отпада: 180103*, 180101, 180104), који настаје у процесу обављања дјелатности Завода, па самим тиме и Центра у Приједору.

ЈЗУ БОЛНИЦА „Др Младен Стојановић“ у зависности од садржаја самог медицинског отпада разврставају у четири групе. Прву групу чине оштри предмети који се складиште у намјенске кутије, непосредно након настанка овог отпада. Кутије се одлажу у означеном бојом контејнер, који се даље транспортује у болницу „Свети

апостол Лука“ Добој. Другу групу чини хемијски отпад течног стања, који се непосредно након настанка пакује у намјенске боце. Боце транспортује овлашћена фирма Рециклон РС д.о.о. Љубиње. Трећу групу чини цитотоксични отпад који се пакује у најлон вреће црвене боје. Цитотоксични отпад такође транспортује неопходно горе наведено овлашћено лице. Четврту групу чини инфективни отпад настао на COVID одјељењу болнице. Непосредно након настанка пакује се у најлон вреће црне боје, након тога се одлаже у намјенски контејнер.

У 2020.год прикупљени и испоручени отпад из болнице је :

- Комунални отпад 240 контејнера (Регионална депонија) –Комуналне услуге а.д. Приједор;
- Убодни елементи (игле, скалпери, ланцете, стакло) 11 контејнера 240 лит.- Општа болница „Светиапостол Лука“ Добој;
- Картон за рециклажу- 2000 kg Комуналне услуге а.д. Приједор:
- Фармацеутски отпад 5 kg - КЕМИС Шамац;
- Радиолошки отпад- фиксир 225 kg, РТГ филмови 50 kg – „Екометал“ Бијељина;
- Отпаци хране - 360 kg - Физичко лице по уговору.

Укупна количина медицинског отпада насталог у 2020. години је 66 686 kg, а од тога су оштри предмети 400 kg, хемијски отпад 203 kg, цитотоксични отпад 83 kg и инфективни отпад 132 000 kg.

Апотеке:

Јавна здравствена установа **Градска аптека Приједор**, као и друге приватне апотеке на подручју града Приједор, са отпадом поступају у складу са дефинисаном радном процедуром „Поступање са фармацеутским отпадом и опасним материјама“, заснованој на стручној, правној и законској основи. Отпад настао у апотекама се са становишта опасности по животну средину разврстава на опасни отпад и неопасни отпад (комунални, секундарне сировине).

У опасни отпад спадају :

- готови лијекови који су оштећени, расути, неупотребљиви, истекао рок трајања, као и амбалажа која је била у директном контакту са опасним отпадом;
- хемикалије – уколико су токсичне, збрињавају се у пластичне контејнере, а остале супстанце одвојено у ПВЦ-кесе.

Селекција готових производа се врши на основу категорија лијекова на: токсични лијекови, цитостатици; затим контролисани лијекови (наркотици, психотропни лијекови) и остали фармацеуски производи (козметика, беби програм, хербални производи, дијететика и др).

Опасни отпад из апотека се повлачи из продајног и магацинског простора, врши се њихова селекција по категоријама, те тако разврстани се одлажу у картонске кутије или ПВЦ-кесе са знаком “отпис“. Такође се попуњавају записници о отпаду и то у два примјерка: један за архиву, а други се ставља у кутије у којима се налази отпад. Преузимање и коначно збрињавање отпада из апотека врши овлашћена предузеће „КЕМИС СРС“ д.о.о. Шамац.

Нанивоу **ЈЗУ ГРАДСКА АПОТЕКА Приједор**, апотеке свој отпад шаљу у апотеку Козара. Отпад се, са становишта опасности по животну средину, сврстава у опасан и неопасан. Опасан фармацеутски отпад се разврстава у следеће категорије:

- Антибиотици – стаклена амбалажа;
- Психотропни лијекови – стаклена амбалажа;
- Наркотици – стаклена амбалажа;
- Тендерки лијекови (инсулини);
- Остали лијекови – стаклена амбалажа;
- Аеросоли;
- Инфузиони препарати;
- Цитостатици;
- Медицинска средства.

Послије завршене класификације праве се записници по категоријама. Опасан фармацеутски отпад остаје у примарној амбалажи и пакује се у картонску или пвц амбалажу, кесе, кутије или контејнере прописано означене. Секундарна амбалажа се одваја као неопасан отпад и одлаже се заједно са осталим комуналним отпадом у за то предвиђене контејнере. Има потписан уговор са фирмом „Рециклон“ д. о. о. Љубиње која је овлашћена за преузимање и збињавање опасног отпада.

ЗУ „MEDICUS“ Приједор има закључен Уговор о преузимању, манипулацији, складиштењу и збрињавању опасног отпада са „ECO GROUP“ д.о.о. Бања Лука.

Апотеке „МОЈА АПОТЕКА“ фармацеутски отпад, који након рока трајања стоји у карантину, одвози OTC medic.

4.6. Други оператери

На подручју града Приједор Комуналне услуге а.д. у склопу свог предузећа врше прикупљање и селекцију отпада (папир, ПЕТ амбалажу и најлон), исти пресују и балирају, те предају предузећу које врши рециклажу истих. Поред овог комуналног предузећа постоје и други оператери који се баве прикупљањем секундарних сировина (метала, пластичних фолија, папира, картона, стакла), а то су:

- **ИНСТАЛО – КОМЕРЦ д.о.о. Приједор** основано је 1991. године и већ 30 година континуирано ради. Има основну дјелатност под шифром 38.32. РЕЦИКЛАЖА/ПРЕРАДА/И РАЗВРСТАВАЊЕ МАТЕРИЈАЛА. До уназад пет година пласман отпадних материјала су вршили кроз извоз иностраним купцима али продају и купцима унутар граница Републике Српске и ФБиХ. Због проблема наплате робе у иностранству, предузеће се орјентисало на пласман робе ка купцима унутар граница РС и ФБиХ. Највећи купци су им: „Милкус“ д.о.о. Пале, „ВН RECYCLING“ д.о.о. Сарајево, „С.І.А.К.“ д.о.о. Груде, „МЕЛТАЛ“ д.о.о. Сарајево, „МОДЕРНИЗАЦИЈА“ д.о.о. Градачац, „MZ COMPANY“ д.о.о. Мостар, „Ферум транспорти“ д.о.о. Зеница, „Colour metal“ д.о.о. Бања Лука, „ЛИВНИЦА“ а.д. Приједор. Једно је од већих добављача великим извозницима на територији РС и ФБиХ. Што се тиче добављача покривају широку регију која превазилази границе града Приједора (Сански Мост, Кључ, Босанска Отока, Босанска Крупа, Нови Град, Костајница, Козарска Дубица). Дозволе: Рјешење МПУГЕ РС 15.04.962-122/15 од 17. 11. 2020. године, Рјешења Одјељења за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско стамбене послове

Градске управе Приједор 08-92-39/18 од 21. 6. 2018, 08-92-9/17 од 7. 3. 2018. године.

Табела број 7. Прикупљене количине отпада у 2020. години ИНСТАЛО-КОМЕРЦ д.о.о.Приједор

Редни број	Назив	Шифра	Јединица мјере	Количина
1.	Оловне батерије	16 06 01*	kg	28 501
2.	Бакар и бакрене леагуе (бакар, бронза, месинг)	17 04 01	kg	1 523
3.	Гвожђе и челик	17 04 05	kg	1 037 485
4.	Алуминиум	17 04 02	kg	54 317
5.	Олово	17 04 03	kg	1 262

2020. година је била једна од најлошијих година од почетка рада због епидемије корона вируса. Све прикупљене секундарне сировине осим акумулатора се прерађују, очисте, сјеку и пакују по правилима сортирања. Једино се акумулатори откупљују и пакују у посебне посуде (кибле) са поклопцима које се испоручују предузећу које има дозволу за превоз и третман акумулатора (тренутно сарађују са „С.І.А.К.“ д.о.о. Груде, а у прошлој години са „Colour metal“ д.о.о. Бања Лука).

- **ЕКОСИРОВИНА НС д.о.о.** је ћерка фирме из Словеније, конкретно из Љубљане. Врше сакупљање секундарних сировина и електронског отпада. Поред сакупљања ЕЕ отпада врше и рециклажу истог. Налазе се у Бистрици и раде по свим ЕУ стандардима и са потребном опремом. По евиденцији Министарства просторног уређења, грађевинарства и екологије РС тренутно су једини који имају дозволу за прикупљање и примарну прераду – рециклажу електронског и електричног отпада на територији Републике Српске. Посједују дозволу за обављање поменуте дјелатности број 15.04.962-89/20 надлежног министарства. Количине прикупљеног отпада за 2020. годину је занемарљива јер су тек крајем 2020. године добили дозволу за рад.
- Фирма **С.І.В.О.С Сарајево** је највећа фирма у области рециклаже металног отпада на подручју БиХ са укупно 126 запослених радника. Фирма се бави откупом металног отпада (црни и обојени метали), као и откупом одређених врста отпада од неметала (папир, пластика, дрво). Фирма посједује 12 лагера у БиХ (на подручју ФБиХ и на подручју РС). Лагери/складишта се налазе у Илијашу, Тузли, Мостару, Градачцу, Зеници, Новом Травнику, Горажду, Добоју, Приједору, Босанском Броду и Босанском Шамцу. Лагери су изузетно машински, транспортно и еколошки опремљени, а већина посједује и властите колосијеке. Фирма је основана 2008. године. Пословна јединица Приједор не посједује дозволу за управљање отпадом. Посједује еколошку дозволу издату од стране Одјељења за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-стамбених послова, Град Приједор, број дозволе 08-92-38/18 од 18. 6. 2018. године.

Табела број 8. Прикупљене количине отпада у 2020.години С.І.В.О.С. д.о.о. Сарајево Подружница Приједор

Редни број	Назив	Јединица мјере	Количина
1.	Челична шпена / струготина отпадна	t	54,254
2.	Жељезна лимовина, стара отпадна	t	1.682,012
3.	Отпадни челик	t	4.069,333
4.	Алуминијум	t	147,542
5.	Бакар	t	115,473
6.	Бронза	t	0,858
7.	Месинг	t	47,071
8.	Цинк	t	0,503
9.	Олово	t	7,021
10.	Оловни акумулатори	t	106,770
11.	Легирани отпадни челик	t	32,188
	Укупно:		6.263,025

Цјелокупан отпад који се откупи у току године продаје се на домаћем и ино тржишту. Што се тиче ино тржишта, продаја црних метала се врши у сљедеће земље: Хрватска, Италија, Турска, а на домаћем тржишту црни метали се продају фирми АРЦЕЛОРМИТАЛ Зеница. Обојени метали који се откупе у току године продају се на домаћем тржишту, а једним дијелом се продају у Њемачку. Откупљено олово и акумулатори се продају фирмама у Босни и Херцеговини. Од укупне количине продатих црних метала у прошлој години, 60 % отпада је продато на домаћем тржишту, а 40% на ино тржишту. Од укупне количине продатих обојених метала, 57 % отпада је продато на домаћем тржишту док је 43 % отпада продато на ино тржишту у прошлој години из пословне јединице Приједор.

- **„ЕКОМИР“ д. о. о. Приједор** основано 2013. године гдје је наслиједио основну дјелатност (сакупљање, сортирање и прерада амбалаже и амбалажног отпада) од предузећа INTREC-ВН, које је основано 2005. године. Због нерјешене власничке структуре у предузећу INTREC-ВН (страни-ино власници) дошло је до регистрације новог правног субјекта ЕКОМИР д.о.о. са домаћим власничким удјелом. Главна дјелатност предузећа је сакупљање, сортирање, прерада и испорука амбалажног отпада крајњем купцу на прераду. Формирали су и властиту сакупљачку мрежу на простору Приједора, коју чине одговарајући кавези инсталирани на мјестима гдје долази до настанка амбалажног отпада. Из сакупљачке мреже преузимамо амбалажни картон као и амбалажну фолију – ЛД ПЕ фолију, а остали амбалажни отпад, тј. архивски папир преузимају из одређених институција по договору или уговору, док ПЕТ амбалажу преузимају

и откупљују како од физичких лица тако и једним дијелом од ромске популације. Остварили су пословну сарадњу са приватним фирмама као и комуналним предузећима која су покренула процес сакупљања амбалаже и амбалажног отпада. Током рада долазило је до слома тржишта (рецесија 2008. године, поплаве 2014. године - гдје је наш главни купац Natron Nayat d.o.o. из Маглаја стало са производњом, као и пандемија корона вируса), које се одразило на драстичан пад цијена сировина, а самим тим је угрозило пословање овог предузећа, гдје нису отпуштали раднике, којих има 10. За будуће послове имају амбиције проширења властите сакупљачке мреже, укључивање других материјала амбалажног отпада у процес сакупљања које би биле економски исплативе, прерада појединих фракција у финални производ (прерада фолије у регранулат), које ће као резултат имати повећање прихода предузећа и запошљавање нових радника, као и еколошку и социјалну добробит за цјелокупно наше друштво. Посједују рјешење – еколошку дозволу број 08-92-143/20 од 16. 12. 2020. године Одјељења за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-стамбене послове Градске управе Приједор, као и дозволу за управљање отпадом број 15.04-962-18/16 од 19. 2. 2021. године Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС.

Табела број 9. Прикупљене количине отпада у 2020. години „ЕКОМИР“ д. о. о. Приједор

Редни број	Назив	Јединица мјере	Количина
1.	Картон	t	1900
2.	Фолија	t	241
3.	ПЕТ	t	34
4.	Архива	t	107

Анализа стања

Динамика одвоза отпада је задовољавајућа, постоји довољан број контејнера и канти, нарочито у ужем градском језгру. Потребно је извршити модернизацију и опремање комуналног предузећа како би се осигурало редовно и правовремено одвожење чврстог отпада, те обезбиједили услови за селекцију чврстог отпада, ради његовог поновног кориштења као секундарне сировине. Организованим одвозом отпада на подручју града Приједор обухваћено је око 70 % становништва. У наредном периоду ће се настојати да овај проценат буде што већи и да се покрију и оне МЗ које до сада нису биле обухваћене одвозом. Такође, требало би у оним МЗ у којим се врши одвоз отпада, покрити и оне дијелове које из разних разлога нису били обухваћени.

Отпад у урбаном дијелу града (ближе центру Приједора) се прикупља свакодневно, док се у руралним дијеловима одвози једном седмично. Одлагање отпада становници града Приједор врше у врећама и кантама, док су у граду и насељима Козарац, Љубија и Омарска присутни и контејнери од 0,6 m³ - 1,1 m³ и од 5,5 m³ - 7 m³. Број пријављених корисника услуга предузећа Комуналне услуге а.д. Приједор у категорији домаћинства је 17 571.

Постоји потреба за набавку два нова специјална, мултифункционална возила, већег капацитета, јер су постојећи често у квару, што онемогућава проширење подручја прикупљања, а понекад и редовност одвоза.

Посебан проблем је непостојање организованог прикупљања опасног отпада из домаћинства. У наредном периоду, у сарадњи са овлашћеним предузећем, би требало осигурати простор за издвајање тог отпада, нарочито електричног и електронског. Динамику рјешавања треба прилагодити расположивим финансијским средствима.

Већи дио медицинског отпада се адекватно збрињава. Потребно је обезбиједити да се сав медицински и фармацеутски отпад одвоји и адекватно збрине, с обзиром на ризике и потенцијалну опасност коју исти може изазвати. Сталним инспекцијским надзором се треба осигурати испуњење обавеза прописаним правилницима који уређују поступање са медицинским и фармацеутским отпадом.

Посебан проблем у руралним мјесним заједницама представља амбалажни отпад од употребе пестицида у пољопривреди који спада у опасни отпад, а који се тренутно одлаже заједно са другим отпадом или завршава на дивљим одлагалиштима, што је свакако најгора варијанта.

Редовном инспекцијском контролом може се утврдити да ли произвођач отпада има одговарајући уговор са овлашћеним предузећем за управљање том врстом отпада, те да ли то предузеће посједује овлашћење од надлежног министарства. Како су произвођачи отпада дужни да воде евиденцију о отпаду, ове податке треба преузети и на тај начин формирати базу података.

На подручју града дјелује довољан број оператера за већину врста отпада. У инспекцијску контролу треба укључити и пољопривредне апотеке које се баве прометом фитофармацеутских средстава, а које су дужне амбалажни отпад од фитофармацеутских средстава складиштити до предаје овлашћеном оператеру. Сви купци фитофармацеутских средстава требало би да могу амбалажу од истих вратити у пољопривредну апотеку.

4.7. Постојећа инфраструктура

4.7.1. Зелена острва

На подручју Града постоје 15 зелених острва, као резултат пројекта, који је реализован у сарадњи са шведском организацијом СИДА.

4.7.2. Центри за рециклажу

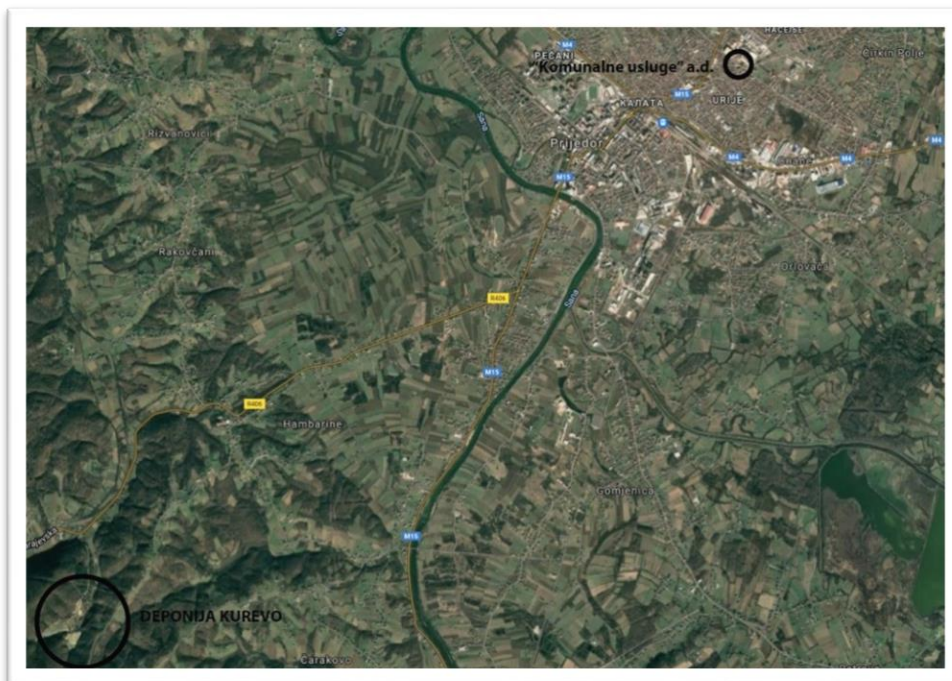
Тренутно не постоје прави центри за рециклажу. У кругу предузећа Комуналне услуге а.д. Приједор постоји мини погон, гдје се врши довоз и пресовање (балирање) картона, ПЕТ амбалаже и остале пластике. Ради прикупљања рециклажног отпада ово предузеће је поставило око 100 мрежа и тридесетак контејнера у Приједору, Љубији, Омарској и Козарцу. Постоје и други оператери, који се баве прикупљањем и пресовањем секундарних сировина.

4.7.3. Центри за кабасти отпад

Не постоје центри за кабасти отпад. Током акције прољећног уређења града, у мјесецу априлу се организовано одвози прикупљени кабасти отпад, по плану и распореду који се оглашава на локалном радију, телевизији и новинама.

4.7.4. ДЕПОНИЈА СТАРА ПРУГА КУРЕВО

Депонија предузећа Комуналне услуге је удаљена 8 километара од Приједора (слика 3). Налази се у мјесту Љескаре, у правцу Љубије, на путу Приједор – Љубија (слика 6). Са радом је почела 1984.године.

Слика 3. Приказ локација
Извор: Одјељење за просторно уређење

Капацитет депоније износи 1 000 000 m³. Депонија је грађена плански, према потребној пројектној документацији. Планови за унапређење и прилагођавање савременим стандардима за ову област су направљени, одобрени и спроводе се у потпуности.

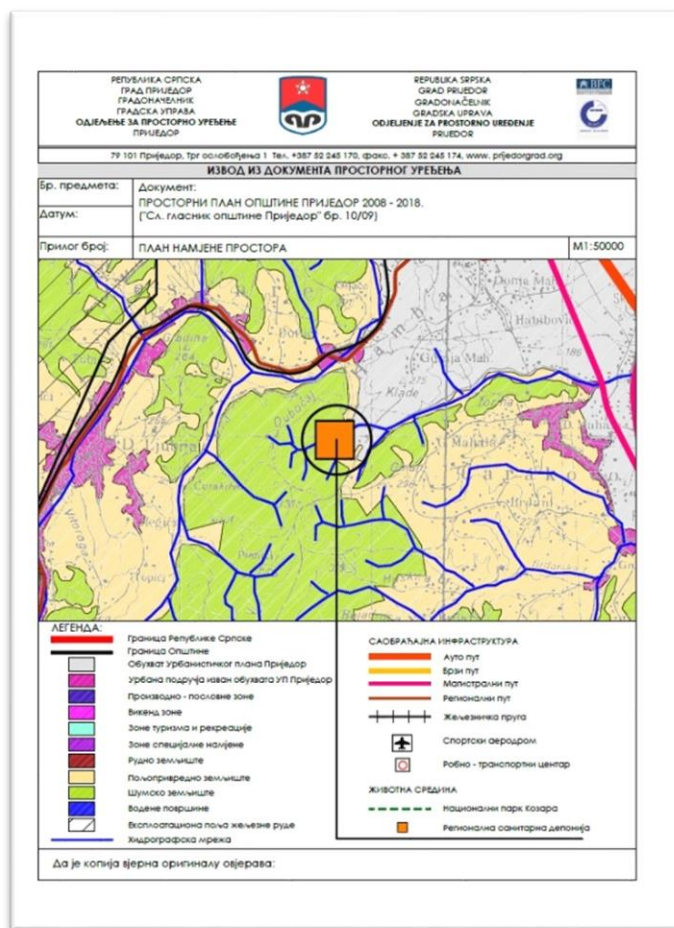
Слика 4. Улаз у депонију
Извор: Комуналне услуге а.д. Приједор

Рад депоније се регулише Законом о управљању отпадом. Правилником је регулисан садржај плана прилагођавања за постојећа постројења и уређаје за дјелатност управљања отпадом и активностима које предузима надлежни орган. Стручњаци предузећа раде на испуњењу постављених циљева и услова. Савремени приступ комуналном пословању подразумијева израду еколошког плана. Еколошки план садржи све битне елементе за заштиту животне средине. Загађења изазвана градским отпадом, отпадним водама и другим отпадним материјама имају дуготрајне и тешке посљедице на животну средину.

Слика 5. Колска вага
Извор: Комуналне услуге а.д. Приједор

Еколошки план депоније „Љескаре“ је израђен уз консултације са водећим стручњацима из области заштите животне средине. Поштујући савремене стандарде за ову област стручњаци и радници предузећа Комуналне услуге активно дају свој допринос заштити природе. Дугогодишње искуство у овој области даје довољне гаранције за потпуно и успјешно спровођење модерних мјера еколошког плана.

Комуналне услуге сакупљања, одвоза и депоновања градског отпада су регулисане изработом три плана:

1. План прилагођења транспорта отпада
2. План прилагођења депоније отпада
3. Еколошки план

Овим плановима је у потпуности регулисана заокружена дјелатност прикупљања, одвоза и депоновања градског отпада. Савремени свјетски стандарди су примијењени, а заштити природе је посвећена посебна пажња. Површина депоније износи 81 000 m². Назив депоније је Регионална депонија „Стара пруга Курево“, а налази се 8 km од Приједора, у насељу Љескаре. Намијењена је за одлагање свих врста градског отпада.

Слика 6. Просторни план депоније Курево

Извор: Одјељење за просторно уређење

На депонију се одлаже кућни отпад, улични отпад, мјешовити индустријски отпад, индустријски отпад, грађевински шут и гломазни отпад (слика 7). Одлаже се талог и муљ из отпадних вода, канализације, септичких јама и уличних сливника, отпад из болница и други септички отпад, ветеринарски и клаонички отпад и друго. Својим капацитетом депонија у потпуности задовољава све потребе града Приједора. Отпад се одлаже и са подручја општина Оштра Лука и Козарска Дубица. У 2020. години је одложено 22.449,86 тона отпада.

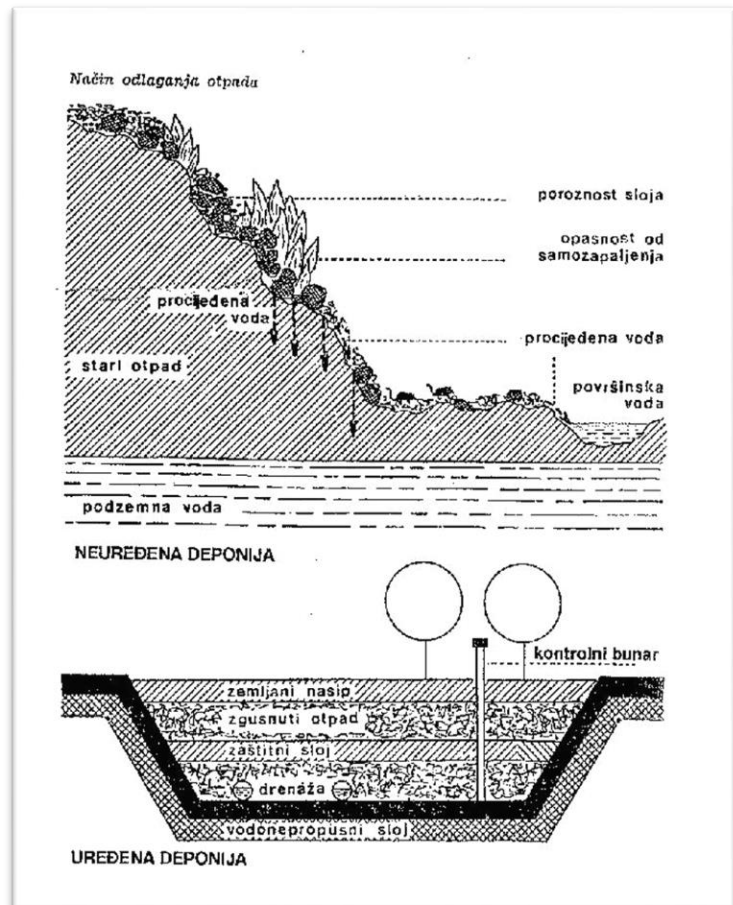

Слика 7. Депонија „Стара пруга Курево“
Извор: Комуналне услуге а.д. Приједор

У току је реконструкција и доградња депоније у Регионалну санитарну депонију. Набављене су специјалне машине за рад са отпадом : булдозер Б10М и компактор марке DRESSTA. Изграђен је нови пословни објекат са паркинг просторима, урађена је

електрификациона мрежа, реконструисана је водоводна мрежа и урађене ПТТ инсталације. Ограђена је комплетна депонија, а у улазном дијелу је постављена модерна, дигитална вага са објектом за вагаре и припадајућом опремом (слика 5). На фази 3 је урађена брана, а улаз у депонију је асфалтиран (слика 4). Изграђене су и гараже, постављена је мини метеоролошка станица и уграђен је видео надзор. Средства за доградњу депоније, која је власништво предузећа Комуналне услуге а. д. Приједор обезбјеђена су кредитом Свијетске банке. Носилац овог кредита је предузеће Комуналне услуге а. д. Приједор. У наредном периоду планирани су радови на изградњи пречистача за проциједне воде, санитарних ћелија као и модерног постројења за рециклажу. Динамика радова зависиће од финансијских могућности предузећа, као и даљње подршке Града и надлежних институција РС, као и потенцијалних донатора. Депонија спроводи програм мјера одобрен од стране МПУГЕ РС, а у складу са чл. 47. и 99. Закона о управљању отпадом. Урађена је пројектна документација за ове објекте и обезбјеђено земљиште за изградњу санитарне ћелије. Површина санитарне ћелије би заузимала 35 000 m².

Ова депонија нема изграђену санитарну ћелију за одлагање отпада (слика 8). Отпад се одлаже на површину која није обложена непропусном ХДПЕ фолијом, што представља опасност од загађења земљишта и подземних вода. Површина активне ћелије за одлагање отпада је 46 000 m² и очекује се да ће она бити попуњена у наредних 4-6 година. За прекривку отпада користи се земља (око 1400 m³/годишње). Депонија нема постројење за третман проциједних вода, као ни систем за дегасификацију. Проциједене воде се третирају, према старом пројекту општинске депоније из 1983. године, гдје се кроз трокоморни бетонски таложник сакупљају проциједне воде и проточне воде.

Слика 8. Начин одлагања отпада –неуређена и уређена депонија
Извор: Како да правилно поступамо са отпадом – приручник Тузла

Проточне воде из околних потока сакупљају се системом цијеви у облику риблије кости и пролазе кроз тијело депоније не мијешајући се са проциједним водама до таложника. Просјечни проток проциједних вода је 424 m³/дан.

Депонију треба превести у РЦУО. Будући РЦУО требале би користити шест ЈЛС (Оштра Лука, Козарска Дубица, Нови Град, Костајница и Крупа на Уни и Приједор) са процијењеном годишњом количином отпада од 40 000 тона. У циљу смањења транспортних трошкова потребно је изградити двије трансфер станице, једну у Козарској Дубици (за Козарску Дубицу и Костајницу), а другу у Новом Граду (за Нови Град и Крупу на Уни). У оквиру РЦУО била би инсталирана линија за раздвајање отпада (сортирница), као и погон за третман биоразградивог отпада.

АНАЛИЗА СТАЊА

Проблематика одлагања чврстог отпада и његово еколошки прихватљиво неутралисање (збрињавање) још увијек није адекватно ријешено на подручју града Приједор. Разлози за овакво стање су:

- недовољан број зелених острва
- непостојање центара за кабасти отпад
- непостојање правог погона за сортирање отпада,
- недовољан број специјалних возила за одвоз отпада.

Због тога се може констатовати да збрињавање чврстог отпада у граду Приједор представља велики еколошки проблем, јер чврсти отпад загађује све компоненте животне средине: ваздух, земљиште, површинске и подземне воде. Оваква ситуација може негативно утицати и представљати велику опасност по здравље људи. Из наведених разлога је неопходно предузимати планске и организационе мјере на потпуном спречавању неконтролисаног одлагања чврстог отпада и омогућавању санитарног депоновања. За наше услове најадекватније рјешење за збрињавање чврстог отпада јесте коришћење савремене, пројектоване и на санитарни начин експлоатисане регионалне депоније. Завршетком изградње Регионалне санитарне депоније „Стара пруга-Курево“, град Приједор ће добити модерно уређену депонију на којој ће сав прикупљени отпад бити адекватно санитарно збринут. У циљу смањења количине отпада који се одлаже на депонију неопходно је изградити погон за прераду прикупљеног, рециклажног отпада.

4.8. Дивље депоније – (табела локација као прилог)

Појава неконтролисаног одлагања чврстог отпада тј. дивљих депонија још увијек је присутна на подручју града Приједора, што свакако утиче на деградацију квалитета животне средине.

Негативни ефекти се манифестују кроз:

- загађење површинских и подземних вода у зони дивљих депонија,
- деградацију квалитета земљишта, услед неконтролисаног одлагања чврстог отпада
- аерозагађење - услед честог паљења отпада,
- потенцијалну опасност ширења инфективних болести,

- нарушавање амбијенталних и естетских карактеристика простора.

Узрок ових појава је непотпуна обухваћеност подручја Приједора редовним одвозом отпадних материја, непостојање селективног система прикупљања чврстог отпада и кориштења секундарних сировина, несавјестан и неодговоран однос становништва, односно неразвијена еколошка култура.

Овој појави такође доприноси споро реаговање надлежних инспекцијских органа по питању предузимања превентивних и репресивних мјера према несавјесним грађанима. У циљу рјешавања проблематике неконтролисаног одлагања чврстог отпада постојеће дивље депоније је потребно санирати а кроз интензивнији и ажурнији рад инспекцијских органа, санкционисати грађане који својим несавјесним поступцима угрожавају животну средину.

Посљедице оваквог стања у области управљања чврстим отпадом на подручју Приједора манифестује се у виду :

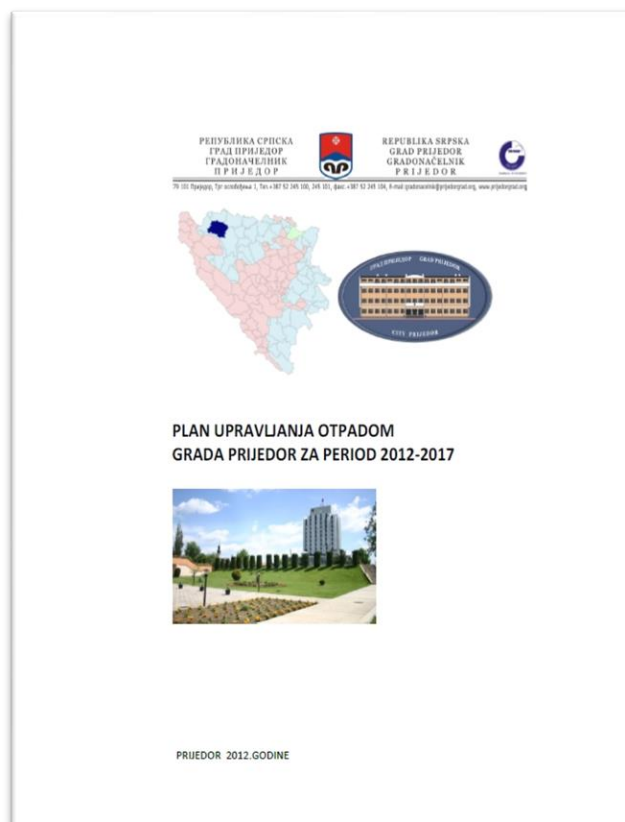
- деградације скоро свих параметара квалитета животне средине, а посебно квалитета водотока, земљишта и нарушавања естетског изгледа животне средине подручја гдје се врши неконтролисано одлагање отпада.
- велике економске штете усљед не кориштења секундарних сировина, а такође и поновног кориштења природних ресурса, што такође има негативан ефект на животну средину.

На подручју града постоји преко 100 дивљих депонија. Овај број нам указује на нефункционисање тренутног система управљања отпадом, који мора под хитно да се мијења.

4.9. Осврт на реализацију претходног Плана управљања отпадом града Приједор

У програму мјера (акциони план) у претходном Плану (слика 9) представљено је девет цјелина у којем су описане мјере/пројекти, са роковима извршења, носиоци израде тих мјера као и извор средстава. Доста мјера/пројеката је остварено и данас се спроводи. Међутим, пар битнијих мјера је извршено, као нпр. Санација дивљих депонија са постављањем контејнера али због грађанске немарности, настанак дивљих депонија је настављен, чак и повећан. Што значи да морамо наћи рјешење како би се ова појава смањила/престала дешавати. Систем селективног сакупљања отпада, иако планиран, није заживио и није дао очекиване резултате. Изграђена су зелена острва али грађани се једноставно нису придржавали тога да раздвајају отпад него су и даље бацали мјешани отпад у контејнере који за то нису били намјењени.

Има мјера које ћемо уврстити и у овај План јер нису спроведене у претходном периоду, а од значаја су. На основу реализације претходног Плана управљања отпадом града Приједор имамо преглед шта је најкритичније и на шта бисмо требали обратити више пажње.

Слика 9. План управљања отпадом града Приједор за период 2012-2017

Извор: Одјељење за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-стамбене послове

5. Спецификација проблема

Институционални проблем - Активности комуналног предузећа, инспекције и комуналне полиције на рјешавању проблема збрињавања комуналног отпада подићи на виши ниво

Правни проблеми - Недостатак законских и подзаконских аката на нивоу РС (посебне прописе који се односе на управљање специфичним врстама отпада: отпадна уља, отпад од електронске опреме, искориштене батерије, акумулатори, гуме, итд). Донијети законске и подзаконске прописе који ће регулисати обавезу селекције отпада-раздвајања комуналног отпада на мјесту настанка и евентуално обавезу компостирања и слично.

Инфраструктурни проблем Застарјела опрема, уске саобраћајнице за које је потребно набавити мање возило, присутност дивљих депонија, не постоји систем одвојеног прикупљања специјалног отпада тако да се опасни отпад из домаћинства, кабасти отпад и електронички отпад заједно са осталим комуналном отпадом одвози на депонију, недовољан број зелених острва,недовољан број опреме за претходну обраду одвојено прикупљеног отпада.

Финансијски проблем Цијена услуге у односу на стварне трошкове не омогућава нова инвестицијска улагања. Комунално предузеће и друга предузећа која се баве откупом секундарних сировина, нису у могућности из својих текућих средстава инвестирати у систем рециклирања. Недостатак финансијских средстава за обнављање дотрајале опреме. Локална управа заједно са републичком управом, би требала пронаћи могућности за суфинансирање система прикупљања док систем не постане самоодржив у смислу да финансира пројекте везане за издвајање корисних састојака отпада.

Грађани врло често нису свјесни колико неадекватно одлагање отпада утиче на здравље њих самих и здравље свих других грађана уопште. Потребно је стално радити на питању подизања јавне свијести грађана и обухватити сва домаћинства услугама одвоза смећа. Неопходно је урадити квалитетну стратегију подизања јавне свијести на нивоу града, комуналних предузећа, школских установа, невладиних организација, мјесних заједница и информисаности грађана из области управљања отпадом, потребан је ангажман већег броја образованог кадра из ове области, а што изискује одређена финансијска средства. Кроз кампање организовати трибине, округле столове и радионице са темама о комуналном отпаду и утицају отпада на људско здравље и могућности издвајања корисних компоненти из отпада.

Заустављање непрописног бацања отпад од стране становништва није генерално питање provedбе закона, ово питање се мора рјешавати кроз подизање свијести грађана и „позитивно испирање мозга“ да се чине на исправан начин. Ово је велика потреба за опште подизање свијести о околини међу становништвом на престанку непримјерног бацања отпад као нпр. слоган „Чист Приједор“ као дио кампање управљања отпадом, те да се људи доведу у стање да разумију да кабасти отпад попут одбаченог старог намјештаја не може бити дио система прикупљања отпада. Такође, неопходно је креирати материјал за школе и ученике с обзиром да ће нове генерације имати кључну улогу у промјени размишљања.

6. Очекиване врсте, количине и поријекло укупног отпада

Процјена количина отпада заснива се на порасту броја становника у разматраном периоду као и специфичним стопама раста стандарда просјечног домаћинства на следећи начин: развијене и средње развијене ЈЛС: 1,5%; неразвијене и изразито неразвијене ЈЛС: 1%. Међународно искуство указује да 1% раста прихода домаћинства резултује са 0,5% раста стварања урбаног отпада по становнику и 0,25% раста стварања руралног отпада по становнику.

Како се наводи у Републичком плану управљања отпадом поред стварања отпада, очекује се и измјена структуре отпада, као резултат економског раста у Републици Српској. Европске статистике показују да како расте приход, секундарне сировине (углавном амбалажа) расту 50% брже од раста свеукупног отпада по становнику, док се количина органског отпада смањује.

Табела број 10. Стварање различитих врста отпада по становнику на дан у 2017. и 2029. години у РС

Врста	2017	2029
Просјечно стварање комуналног отпада (kg/стан./год)	0,96	1,00
Органски (%)	40	38
Органски (kg/стан./год)	0,37	0,38
За рециклирање (%)	39,11	42
За рециклирање (kg/стан./год)	0,36	0,42
Остали отпад (%)	20,89	20
Остали отпад (kg/стан./год)	0,19	0,2

6.1. Тренутне и будуће количине

6.1.1. Укупно произведени отпад

Прорачун количина отпада које настају на подручју града направљен је на бази просјечне производње по становнику од 0,6 kg/ст/дан. Овај просјек обухвата и количине које настају у привреди и јавним установама, а прорачунат је на основи податка да је током 2020. године прикупљено цца 28 260,163 t. У ову количину улази и отпад из привреде и јавних установа, као и све категорије специјалног отпада које преузима комунално предузеће и остали оператери на подручју града Приједор.

Табела 11. Укупна производња отпада

Производња отпада	Јединица	Максимално
Укупно становништво	становници	97 588
Количина отпада која се треба прикупити	тона/година	28 260,163

*подаци везани за становништво су преузети из пописа 2013. године, а стање на терену је другачије због насељавања становништва

6.1.2. Прикупљени мијешани отпад

Количине обухваћају и количине отпада које настају у привреди и јавним установама.

Укупна количина мјешовитог комуналног отпада, прикупљена од стране предузећа Комуналне услуге а.д. Приједор и депонована на Регионалну депонију „Стара пруга – Курево“ је 17 622,53 тоне у 2020. години.

Табела број 12. Будуће пројекције прикупљеног мијешаног отпада у 2022.-2027. године

Планирано прикупљање отпада	Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Покривеност прикупљањем %	%	70,00	75,00	80,00	85,00	87,00	90,00
Количина отпада која се треба прикупити	т/год повећава ти за 5%	19 000	19 950	20 900	21 850	22 230	22 800

* довози се отпад и из Козарске Дубице

6.1.3. Прикупљени отпад за рециклажу

Тренутни ниво искориштења корисних компоненти из отпада није задовољавајући, осим у случају металних сировина. Зелени отпад се не издваја нити компостира, као ни стакло, иако је количина овог отпада у укупној количини значајна.

Табела број 13. Количине одвојено прикупљеног отпада намијењеног рециклажи

ВРСТА	Прикупљено 2020. (t)	Прикупљено 2021. (процјена) 2%	Количина која се може прикупити са обухватом услуга у 2022. 5%	Количина која се може прикупити са планираним обухватом услуга у 2027. 20%
Папир, картон	2292,27	2 338,12	2406,884	2750,724
Пластика	51,25	52,27	53,8125	61,5
Фолија	241	245,82	253,05	289,2
Алуминијум	201,859	205,9	211,952	242,2308
Бакар и бакрене леагуе	164,925	168,22	173,1713	197,91
Цинк	0,503	0,513	0,52815	0,6036
Олово	8,283	8,45	8,69715	9,9396
Оловни акумулатони	135,271	137,98	142,0346	162,3252
Легирани отпадни челик	32,188	32,83	33,7974	38,6256
Отпадни челик	5106,818	5208,95	5362,159	6128,1816
Челична шпена	54,254	55,34	56,9667	65,1048
Жељезна лимовина	1682,012	1715,65	1766,113	2018,4144
Укупно	9970,633	10170,04	10469,16	11964,7696

У наредном периоду очекује се повећање прикупљених секундарних сировина, као резултат повећане свијести грађана и донесених подзаконских аката који ће регулисати ову област.

6.1.4. Прикупљени специјални отпад

Сав прикупљени специјални отпад, осим у случају здравствених установа се депонује на Регионалној депонији „Стара пруга-Курево“. У сарадњи са еколошким инспектором потребно је анимирати све правне субјекте произвођаче специјалног отпада, да потпишу уговор са овлашћеним предузећем за збрињавање ове врсте отпада.

Табела број 14. Количине прикупљеног специјалног отпада

Запремина у тонама /годину	2020	Процјена 2022	Процјена 2027
Животињски отпад	356,92	392,61	431,88
Опасни отпад из домаћинства	-	-	-
Медицински	135,6	140,72	149,1
Грађевински	11,90	26,00	31,00
Електронички	-	-	-
Кабаста	109,58	142,45	185,18
Ауто отпад (гуме и возила)	-	-	-
Контаминирано тло	-	-	-
Муљ из уређаја за прочишћавање	-	-	-
Остало	53,00	56,00	61,00
Укупно	667	757,78	858,16

6.1.5. Укупно прикупљени отпад

На основи података о количинама произведеног и прикупљеног отпада, процјењује се да се нелегално одложи 9500t/год (податак добијен обиласком терена на подручју града), што представља значајну опасност по животну средину.

Табела број 15. Укупне количине прикупљеног отпада у 2020. години

Запремина у тонама /годину	2020.
Мијешани отпад	17 622,53
Отпад прикупљен одвојено	9 970,633
Специјални отпад	667
Укупно	28 260,163

Број дивљих депонија говори у прилог томе.

Анализом података о производњи и прикупљању отпада, може се уочити да је количина неприкупљеног отпада значајна, што потврђује и број евидентираних дивљих депонија. Степен искоришћења сировина из отпада је недовољан, осим у случају металног отпада.

Сировине, као што су стакло и био-отпад су потпуно неискориштене. Присутна је и појава већег броја приватних предузећа која се баве скупљањем секундарних сировина. Та предузећа прикупљају и од грађана и предузећа откупљују жељезо, картон, пластику, бакар па чак и стакло, што доприноси смањењу количина отпада у званичној статистици.

Велика разлика у количини произведеног и прикупљеног отпада као и мале количине одвојено прикупљеног отпада за рециклажу узроковане су:

- недовољно развијена свијест грађана,
- непокривеност цијелог подручја општине прикупљањем отпада,
- застарјела механизација, недовољан број камиона и специјалних возила,
- недовољан број посуда за прикупљање отпада,
- економска моћ грађана,
- недостатак подзаконских аката који регулишу област селективног прикупљања отпада,
- недовољно ангажовање инспекцијских органа.

У наредном периоду би требало повећати обухват подручја одвоза отпада тако да се исти вози из скоро свих дијелова града. Повећањем обухвата дошло би до повећања броја корисника, а тиме и количине отпада, која би била одговарајуће збринута на Регионалној депонији „Стара пруга-Курево“.

6.2. Управљање посебним токовима отпада

До доношења Закона о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 16/18), било је предвиђено да се за управљање различитим токовима отпада донесу планови за појединачне токове отпада, у складу са Стратегијом. Према расположивим подацима добијеним од Министарства, ниједан план за појединачне токове отпада није израђен.

Доношењем Закона о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом из 2018. године, укинута је обавеза израде планова за појединачне токове отпада али је дефинисана потреба израде Републичког плана управљања отпадом, који би требало да обухвати и планове везано за посебне токове отпада на основу доступних података, а у складу са законском регулативом и тежњама у погледу транспоновања правних прописа Европске уније.

Стратешки циљ у организацији управљања посебним категоријама отпада треба да буде повећање постотка адекватног збрињавања отпада рециклажом, односно повратом материјала или енергије.

На основу Републичког плана управљања отпадом, управљање посебним категоријама отпада укључује поступање са:

- **истрошеним батеријама и акумулаторима** - батерије или акумулатори представљају извор електричне енергије која настаје хемијским реакцијама. Истрошене батерије и акумулатори се према Каталогу отпада класификују у опасан отпад, индексни бројеви 16 06 01*, 16 06 02*, 16 06 03* и 16 06 06*. У

наредном планском периоду потребно је да надлежни републички органи донесу правилник којим се прописује поступање са уређајима са уграђеним батеријама и акумулаторима, без обзира на њихов облик, величину, тежину, састав или употребу и датум стављања на тржиште, те начин и поступак сакупљања, складиштења и третмана истрошених батерија и акумулатора, укључујући истрошене батерије и акумулаторе из отпадних возила и отпада од електричних и електронских производа и опреме. Република Српска има постројења за третман истрошених батерија и акумулатора, а све количине које се не третирају, извозе се.

- **отпадним уљима** – отпадна уља, у смислу Закона о управљању отпадом, јесу сва минерална или синтетичка уља или мазива, која су неупотребљива за сврху за коју су првобитно била намијењена, као што су хидраулична уља, моторна, турбинска уља или друга мазива, бродска уља, уља или течности за изолацију или пренос топлоте, остала минерална или синтетичка уља, као и уљни остаци из резервоара, мјешавине уље – вода и емулзије. Отпадно јестиво уље је уље које настаје обављањем угоститељске и туристичке дјелатности, у индустрији, трговини и другим сличним дјелатностима. Према Каталогу отпада, отпадна уља се налазе у више група, али су највећим дијелом обухваћена индексним бројевима унутар групе 13, док су отпадна јестива уља и масти обухваћена индексним бројем 20 01 25. Управљање отпадним уљима треба да се спроводи кроз систем рециклаже и збрињавања уз поштовање начела "загађивач плаћа", те у складу са Директивом о отпадним уљима. Систем управљања отпадним уљима потребно је организовати на начин да се рециклажи да предност над термичком обрадом (примјер: постројење за регенерацију отпадних уља у Модричи).
- **отпадним гумама** - отпадне гуме су гуме од моторних возила (аутомобила, аутобуса, камиона, мотоцикала и др.), пољопривредних и грађевинских машина, приколица, вучених машина и сл., које власник одбацује или намјерава да одбаци због оштећења, истрошености, истека рока трајања или других разлога. Отпадне гуме класификоване су у групу отпада са индексним бројем 16 01 03 према Каталогу отпада. У наредном планском периоду потребно је да надлежни републички органи донесе нови правилник о начину управљања отпадним гумама, гдје ће бити прописан начин и поступак управљања отпадним гумама. Трошкове управљања отпадним гумама, који укључују сакупљање, привремено складиштење, те поврат материјала и/или енергије, сnose увозници и/или произвођачи гума.
- **отпадом од електричних и електронских производа и опреме** - ЕЕ отпад јесу електрични и електронски производи који представљају отпад у складу са Законом, укључујући све саставне дијелове, склопове и потрошни материјал који су дио производа који се одбацује. Чине га опрема за измјену топлоте, екрани, монитори и опрема која садржи екране површине веће од 100 cm², сијалице, велика опрема (свака вањска димензија већа од 50 cm) која укључује, али се не ограничава на: кућне уређаје; опрему информатичке технике (ИТ) и опрему за телекомуникације; потрошачку опрему; расвјетна тијела; опрему за репродукцију звука или слике, музичку опрему; електричне и електроничке алате; играчке, опрему за разоноду и спортове; медицинске производе; инструменте за праћење и контролу; аутоматске самопослужне апарате; опрему за производњу електричне струје, мала

опрема (ниједна вањска димензија није већа од 50 cm) која укључује, али се не ограничава на: кућне уређаје; потрошачку опрему; расвјетна тијела; опрему за репродукцију звука или слике, музичку опрему; електричне и електронске алате; играчке, опрему за разоноду и спортове; медицинске производе; инструменте за праћење и контролу; аутоматске самопослужне апарате; опрему за производњу електричне струје, мала опрема информатичке технике (ИТ) и опрема за телекомуникације (ниједна вањска димензија није већа од 50 cm). Већина ЕЕ отпада се сматра опасним отпадом због опасних компоненти које садржи. Метали као што су бакар (Cu), алуминиј (Al), сребро (Ag), злато (Au) који се налазе у овом отпаду, могу се издвајати и рециклирати. ЕЕ отпад се према Каталогу отпада класификује у групе 16 02 и 20 01. По евиденцији МПУГЕ први и тернутно једини који имају дозволу за прикупљање и примарну прераду- рециклажу електронског и електричног отпада на територији Републике Српске је ЕКОСИРОВИНА НС д.о.о. У наредном планском периоду потребно је да МПУГЕ РС законски дефинише износе накнада, извјештавање и надзор, као и да донесе правилник којим ће се прописати начин и поступак управљања ЕЕ отпадом.

- **отпадом који садржи полихлорована једињења** – РСВ отпад се убраја у отпад који садржи или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим супстанцама, као што су полихлоровани бифенили који се налазе у старој опреми из електроиндустрије и електродистрибуције (трансформатори – пираленско уље, кондензатори, отпорници и др.), диоксини и фурани који настају у производњи електричне и топлотне енергије, производњи жељеза и обојених метала и другим погонима за термичку обраду. Пестициди (дихлордифенилдиклоретан, алдрин, диелдрин, клордан, линдан итд.) који се употребљавају у пољопривреди и шумарству се такође класификују у ову групу опасног отпада. Ова врста отпада према Каталогу отпада се класификује у индексне бројеве 13 01 01*, 13 03 01*, 16 01 09*, 16 02 09*, 16 0210* и 17 09 02*. У наредном планском периоду потребно је приликом управљања овом посебном категоријом отпада поступати у складу са Законом о управљању отпадом и Правилником о поступању са уређајима и отпадом који садрже полихлорована једињења („Службени гласник Републике Српске“, број 51/19). За третман отпада који садржи РСВ не постоје капацитети у Републици Српској те је једини начин правилног збрињавања извоз.
- **отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја**–Дуготрајне органске загађујуће материје (POPs материје) су органске биоакумулативне токсичне хемијске супстанце. POPs отпад чине: отпад од пластичних органохлорних пестицида, отпад од индустријских хемикалија, отпад од ненамјерно произведених хемикалија, грађевински отпад и отпад од рушења укључујући и ископану земљу са контаминираних локација, отпад из постројења за обраду отпада, погона за третман отпадних вода ван мјеста настајања и припрему воде за људску потрошњу и коришћење у индустрији. У складу са Штокхолмском конвенцијом УН, која је на снази од 17. фебруара 2004. године обавезно је систематско праћење производње, употребе и испуштања дуготрајних органских загађујућих материја у околину, те тренутан престанак њихове производње и постепен престанак њихове употребе и смањивање испуштања. Нема података о количинама отпада од дуготрајних органских загађујућих материја (POPs отпад). У наредном планском периоду потребно је приликом управљања овом посебном

категоријом отпада поступати у складу са Законом о управљању отпадом и Правилником о начину и поступку управљања отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја („Службени гласник Републике Српске“, број 32/19).

- **отпадом који садржи азбест** - отпад који садржи азбест је свака материја или предмет који садржи азбест и азбестна влакна, као и материјали и производи који садрже азбест, а које власник одбацује, намјерава или мора одбацити. Разликују се сљедеће врсте азбестног отпада: чврсто везани азбестни отпад – грађевински отпад који садржи азбест и претежно неорганске материје (нпр. азбестно цементни производи као што су фасадне и кровне плоче, цијеви за водоснабдијевање, затим азбест који је нанесен на тканине или картон методама отвдњавања и сл.); чврсто везани азбестни отпад – грађевински отпад који садржи претежно органске материје настале у поступцима прераде азбеста (као што су материјали загађени азбестом нпр. подне облоге које садрже азбест, затим спојни китови, бртвене масе); слабо везани азбестни отпад – изолацијски материјали који садрже азбест (као што су траке и одјећа за заштиту од високих температура, ватроотпорне плоче, честице прашине из филтера, лаке грађевинске плоче и сл.). Према Каталогу отпада отпад који садржи азбест се налази у више група, и то 0б, 10, 15, 16 и 17. Отпад који садржи азбест потребно је да се одвојено сакупља, пакује, складишти и одлаже на депонију на видљиво означеном мјесту намијењеном за одлагање отпада који садржи азбест. Потребно је обезбиједити да физичка лица грађевински отпад који садржи азбест могу без накнаде да предају овлашћеном лицу које има склопљен уговор с ФЗЖСЕЕ РС за превоз грађевинског отпада који садржи азбест. Накнаду трошкова превоза и збрињавања таквог отпада осигурава ЈЛС и ФЗЖСЕЕ РС. Пословни субјекти уз накнаду предају грађевински отпад који садржи азбест овлашћеној особи за управљање овом врстом отпада. У наредном планском периоду потребно је приликом управљања овом посебном категоријом отпада поступати у складу са Законом о управљању отпадом и Правилником о управљању отпадом који садржи азбест („Службени гласник Републике Српске“, бр. 16/15).
- **отпадним возилима** - отпадна возила су возила која због оштећења, дотрајалости или неког другог узрока власник одбацује или мора одбацити, укључујући све њихове саставне дијелове и потрошне материјале који у тренутку одбацивања чине дио отпадних возила. Ова врста отпада се према Каталогу отпада класификује у групу са индексним бројем отпада 16 01. У наредном планском периоду потребно је да надлежни републички орган донесе правилник којим ће се прописати начин и поступак управљања отпадним возилима.
- **медицинским отпадом** - медицински отпад настаје пружањем здравствених услуга и вршењем научних истраживања и експеримената у области медицине. Медицински отпад је хетерогена мјешавина комуналног отпада, инфективног, патоанатомског, фармацеутског и лабораторијског отпада, дезинфицијенаса и амбалаже, као и хемијског отпада. Медицински отпад је потребно одвојено сакупљати на мјесту настанка, те га зависно од количина привремено складиштити до његове обраде односно предаје овлашћеном сакупљачу/обрађивачу. Опасни медицински отпад због својих опасних карактеристика које посједује захтјева посебан третман. *Патолошки отпад* као дио медицинског отпада, којег чине људски лешеве, дијелови тијела,

органи или ткива одстрањени при операцијама, фетуси, плаценте, експерименталне животиње и њихови дијелови, има посебно, етичко значење. Патолошки отпад последице обавезне правно формалне процедуре селекује се у складу са прописаном процедуром здравствене установе и уступа породици, односно погребној служби и на законом прописан начин сахрањује на гробљу или ставља у намјенске кесе и преко сабирног центра упућује у крематоријум. Опасни патолошки отпад може се пакирати у пластичне вреће и складиштити у замрзивачима. Када је довољна количина прикупљена, ставља се у дрвене сандуке и спаљује у крематорију или се закопава на гробљу. *Инфективни медицински отпад* и оштри предмети могу се стерилизовати у процесу предобраде, након чега се врши дробљење како би се спријечила злоупотреба. Може се извршити инкапсулирање (стављање у пластичне и металне контејнере) те у случају да се ради о изразито инфективном отпаду прије одлагања потребно га је обрадити у аутоклавима. *Хемијски отпад* се може рециклирати или редестилирати у постројењу овлашћеном за рециклирање ове врсте отпада, односно спаљивати у постројењу овлашћеном за збрињавање опасног отпада. *Посуде под притиском* треба вратити произвођачу за поновну употребу, а уколико су оштећене треба их депоновати. *Фармацеутски отпад* потребно је сакупљати у одговарајућу амбалажу и складиштити у болничким апотекама или другом складишту. Произвођач фармацеутског отпада дужан је прикупљати исти селективно у складу са договореним будућим третманом. Фармацеутски отпад може се рециклирати у постројењу овлашћеном за рециклажу ове врсте отпада, односно збрињавати у постројењу овлашћеном за збрињавање опасног отпада спаљивањем. Спаљивање медицинског отпада може се обављати искључиво у овлашћеним постројењима која врше континуирано мјерење емисије штетних гасова и раде у складу са Правилником о условима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службени гласник Републике Српске", бр. 90/06). У наредном планском периоду потребно је да МЗСЗ РС у сарадњи са МПУГЕ, донесе подзаконски акт који ће уредити управљање медицинским отпадом.

- **отпадом од титан-диоксида**- титан-диоксид је пигмент, инертан је и користи се као бијелило у многим индустријама, од прехранбене и козметичке, па до индустрије боја и слично. Отпад од титан-диоксида обухват све врсте отпада настале у току процеса производње титан-диоксида. Поступање са отпадом од титан-диоксида регулисано је Законом о управљању отпадом и Правилником о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида и мјерама мониторинга животне средине на локацији („Службени гласник Републике Српске“, број 7/19). У Републици Српској не постоје постројења у којима се производи титан-диоксид па тако нема ни отпада који настаје његовом производњом.
- **амбалажним отпадом**- амбалажни отпад је свака амбалажа или амбалажни материјал који не може да се искористи у првобитне сврхе, осим остатака материјала насталих у производњи амбалаже (производни остаци) који се не сматрају амбалажним отпадом. Управљање амбалажом и амбалажним отпадом врши се у складу са Законом и Уредбом о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 58/18), што подразумева подјелу одговорности свих привредних субјеката у складу са начелом "загађивач плаћа" и начелом одговорности током животног циклуса амбалаже, смањење

количине насталог амбалажног отпада, поновну употребу амбалаже, рециклажу и друге облике поновног искоришћавања, те смањење коначног одлагања амбалажног отпада. Правно лице или предузетник који пласира упакован производ на тржиште дужан је да обезбиједи прописано управљање амбалажним отпадом путем оператера у складу са Законом о управљању отпадом и подзаконским актима. Уколико амбалажа која послје употребе постаје амбалажни отпад није збринута путем оператера, правно лице или предузетник је дужан да за ту амбалажу плати ФЗЖСЕЕ РС накнаду за оптерећивање животне средине амбалажним отпадом. За обављање дјелатности управљања амбалажом и амбалажним отпадом, што подразумијева сакупљање, транспорт, складиштење, поновно искоришћење, третман и одлагање амбалажног отпада, на територији Републике Српске дјелује један оператер, а то је „ЕУРО БЕТА“ д.о.о. Бања Лука.

- **грађевинским отпадом** - грађевински отпад не смије се одложити на мјесту настанка, као нити на локацијама које за то нису предвиђене. Обавезно је раздвајање опасног од неопасног грађевинског отпада. Власник опасног грађевинског отпад дужан је да преда отпад лицу које има дозволу за збрињавање опасног отпада. Неопасни грађевински отпад може да послужи као инертни материјал на депонијама или слично. Грађевински материјали као што су асвалт, бетон, метали и неметали, опека, стакло и слично могуће је рециклирати са ефикасношћу до 95%. Из тог разлога потребно је да се овај отпад одвози до рециклажних дворишта или постројења за рециклажу (поврат материјала и/или енергије), те трансфер станица које би служиле за привремено складиштење овог отпада.
- **отпадним муљем из уређаја за пречишћавање отпадних вода** - Пречишћавањем отпадних вода из домаћинства и градова, као и индустријских отпадних вода настаје отпадни муљ. Отпадни муљ може настајати на самим уређајима, као и у септичким јамама и слично. Сходно члану 5. Закона о управљању отпадом, овај законски пропис се примјењује на муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода. Управљање отпадним муљем из уређаја за пречишћавање отпадних вода подразумијева поступање са отпадним муљем на начин да се обезбиједи висок степен заштите људског здравља и заштите животне средине. Према Каталогу отпада, отпадни муљ из система за пречишћавање комуналних отпадних вода класификује се индексним бројем 19 08 05, док се муљ из система за пречишћавање индустријских отпадних вода класификује индексним бројевима 19 05 11-14. Обавезно је раздвајање опасног од неопасног отпадног муља. Власник опасног отпадног муља дужан је да преда отпад лицу које има дозволу за збрињавање опасног отпада. У наредном планском периоду МПШВ РС у сарадњи МПУГЕ РС треба да донесе правилник којим се прописује начин управљања са муљем када се муљ користи у пољопривреди, дозвољени садржај тешких метала и органских материја у обрађеном муљу који се користи у пољопривреди.
- **нуспроизводи животињског поријекла** - нуспроизводи животињског поријекла настају у клаоницама, погонима за прераду меса, рибе и другим објектима за узгој и држање животиња и прерађевина (хладњаче, стоваришта, штале, зоолошки вртови и др.), продавницама, угоститељским и другим објектима јавне прехране, као и угинуле животиње са јавних површина. Нуспроизводи животињског

поријекла настају и у ветеринарству. Нуспроизводи животињског поријекла према Каталогу отпада се класификују у групе отпада 02, 04 и 18 02. У 2018. години израђена је „Студија изводљивости управљања нуспроизводима животињског поријекла и животињским отпадом у Босни и Херцеговини“, финансирана од стране Европске уније. У наведеној Студији се предлаже изградња 1 централног постројења за третман ове врсте отпада на нивоу БиХ, и то у општини Добој Југ. Такође, предлаже се изградња 5 међуобјеката за складиштење нуспроизвода животињског поријекла на територији БиХ; у општинама Лакташи, Сребреник, Доњи Вакуф, Вогошћа и Невесиње.

За управљање посебним категоријама отпада потребно успоставити систем управљања посебним категоријама отпада што подразумијева раздвајање на мјесту настанка, одвојено сакупљање, складиштење, те припрему за поновну употребу, рециклажу и третман у складу са прописима који уређују начин и услове управљања посебним категоријама отпада. **МПУГЕ РС доноси правилнике којима се прописује начин и поступак управљања, накнаде, и обавеза одвојеног сакупљања посебних категорија отпада.**

За произведене или увезене производе који последије употребе постају отпад, плаћа се Накнада за оптерећење животне средине посебним категоријама отпада. Посебне категорије отпада за које ће се плаћати накнада за оптерећивање животне средине отпадом поред амбалаже, су:

- а) пластичне кесе за ношење,
- б) батерије и акумулатори,
- в) гуме за моторна возила,
- г) електрични и електронски производи и опрема,
- д) минерална или синтетичка уља или мазива,
- ђ) моторна возила, изузев историјских и колекционарских моторних возила, као и моторних возила дипломатских, конзуларних и међнародних представништава.

С обзиром да је одвојено сакупљање посебних категорија отпада од општег интереса, јер овај отпад представља опасност по здравље људи и животну средину, неопходно је одредити локације за одвојено сакупљање посебних токова отпада.

7. Процјена потребе за новим системом сакупљања отпада, додатном инфраструктуром

7.1 Комунални отпад

У складу са Законом о управљању отпадом и Закона о комуналним дјелатностима, сакупљање комуналног отпада обавеза је ЈЛС. Такође, у складу са Законом о управљању отпадом ЈЛС, су у систему управљања отпадом, надлежне по питању развоја система одвојеног сакупљања отпада, уређивања начина сакупљања свих врста отпада, утврђивања локација за рециклажна дворишта, зелена острва и депоније, укључујући и локације за сакупљање кабастог отпада, покривања трошкова чишћења и санације дивљих депонија, организовања едукативних кампања за подизање свијести јавности о еколошки прихватљивом начину управљања отпадом, као и организовања акција чишћења јавних површина.

Узимајући у обзир економско стање у Републици Српској, водећи принцип у увођењу интегралног система управљања отпадом требао би бити заснован на опцији с најнижим трошковима, која задовољава критеријуме заштите животне средине. Смањење трошкова може се постићи регионализацијом. Међутим, ЈЛС се не може наметнути стриктна географска регионализација, с обзиром на то да треба узети у обзир локалне услове, као што су количине отпада, путна инфраструктура, удаљеност и капацитет камиона за транспорт.

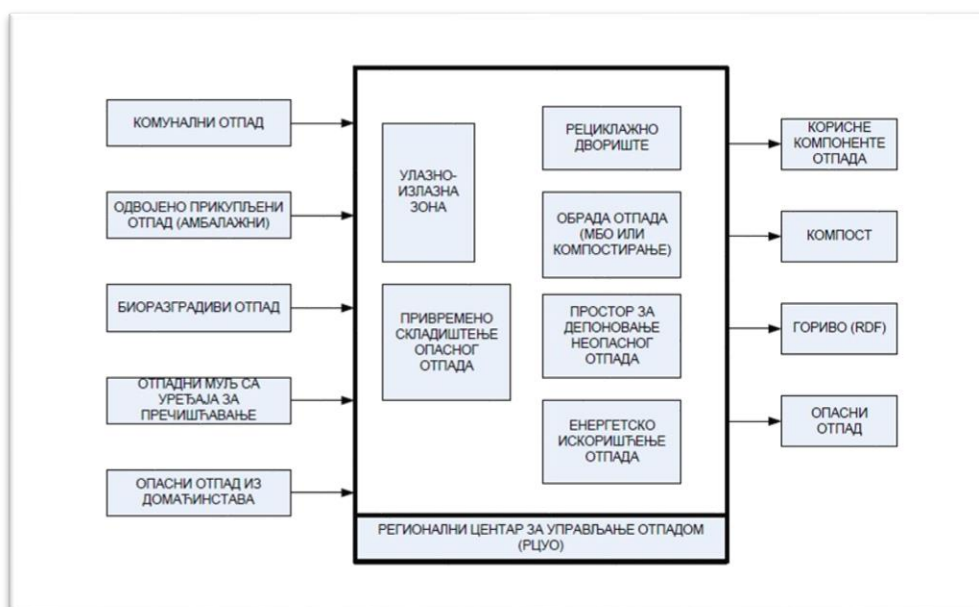
Да би систем управљања отпадом путем РЦУО био функционалан, важну улогу има добра саобраћајна повезаност ЈЛС, а треба примјенити концепт транспорта који ствара најмање трошкове. Најповољнија варијанта укључује комбинацију директног превоза отпада и превоза путем трансфер станица.

Критеријуми за одређивање локација за смјештај објеката нижег реда у систему управљања отпадом, као нпр. зелена острва, рециклажна дворишта за сакупљање који су искључиво намијењени становништву, јесу анализа цјелокупног подручја обухвата у вези са количином отпада која се ствара, просторне карактеристике простора, те начело близине.

На основу детаљне анализе стања у управљању комуналним отпадом у Републици Српској, а у складу са потребама и могућностима, управљање комуналним отпадом треба организовати на сљедећи начин:

- изградити РЦУО са свом пратећом инфраструктуром за прихватање, обраду отпада и депоновање преосталог отпада (слика 10),
- изградити трансфер станице у складу са приједлогом и потребама на терену,
- почети са одвојеним сакупљањем отпада по регијама. У почетку то могу бити два тока отпада (сува и мокра фракција). Остварити сарадњу са оператером за амбалажни отпад;
- изградити рециклажна дворишта на које грађани могу да донесу кабасте отпад и отпад погодан за рециклажу;

- изградити сортирнице (линије за раздвајање одвојено сакупљених компоненти отпада)

Слика 10. Шема регионалног центра за управљање отпадом (РЦУО)
Извор: РПУОРС

Трансфер станица (ТС) је мјесто до којег се отпад допрема и привремено складишти ради раздвајања или претовара прије транспорта на третман или одлагање. Трансфер станице омогућавају економичан превоз отпада на веће удаљености од мјеста сакупљања до мјеста третмана или одлагања.

ТС се састоји састоји од:

- улазно-излазне зоне (портирница, колска вага, паркиралиште),
- простора за прихватање отпада,
- система за пресовање отпада,
- простора за привремени смјештај посебних токова отпада.

Рециклажно двориште (слика 11) је ограђени простор под надзором намијењен одвојеном сакупљању и привременом складиштењу различитих врста отпада. У склопу рециклажног дворишта потребно је обезбиједити и контејнере за сакупљање кабастог отпада. Одвојено сакупљени отпад се предаје овлашћеним сакупљачима и обрађивачима отпада или се превози РЦУО. Рециклажна дворишта су у власништву једне или више ЈЛС. Локације и средства за њихову изградњу обезбјеђују ЈЛС.

Слика 11. Рециклажно двориште

Извор: <https://sisak.hr/otvoreno-prvo-reciklazno-dvoriste-u-sisku/>

Зелена острва (слика 12 и 13) су мјеста на којима грађани одлажу разврстани отпад у одговарајуће контејнере. Циљ постављања “зелених острва” јесте стварање навике селективног одлагања отпада код становништва. На њима се сакупљају одређене компоненте отпада у типским контејнерима (углавном папир, стакло, ПЕТ-амбалажа, метали). Контејнери могу бити постављени надземно или подземно. Увођење подземних контејнера за одвојено сакупљање отпада у већем дијелу града, сматра се за технолошки повољније рјешење са становишта ефикасности и економичности сакупљања рециклабила. Ови контејнери погодни су за уже градске зоне, јер у односу на надземне контејнере заузимају мању површину. Зелена острва по правилу треба поставити на прометним мјестима у непосредној близини контејнера за сакупљање осталог комуналног отпада. У супротном, ови контејнери неће бити правилно коришћени, већ могу бити злоупотребљени за бацање мијешаног комуналног отпада.

Слика 12. Зелено острво - надземно

Извор: <https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/462963/postavljena-zelena-ostrva-u-beranama-prva-ovog-tipa-u-crnoj-gori>

Слика 13 Зелено острво - подземно

Извор: <https://balkangreenenergynews.com/rs/zelena-ostrva-za-odvajanje-otpada-u-centru-zagreba/>

7.2. Опасан отпад из домаћинства

Сакупљање опасног отпада из домаћинства мора се осигурати путем рециклажних дворишта или мобилних центара уз које ће бити изграђен и посебно уређен простор за сакупљање опасног отпада из домаћинства у које ће грађани моћи да донесу опасне компоненте из свог отпада без надокнаде (кућне хемикалије, боје, лакови и премази, остаци пестицида, мамци за инсекте и друге штеточине, средства за одржавање возила, батерије и сл).

Сакупљање опасног отпада врши овлашћено правно или физичко лице које и посједује дозволу за сакупљање опасног отпада издату од надлежног органа. Отпад се транспортује у затвореном возилу, контејнеру или на други одговарајући начин како би се спријечило расипање или испадање отпада приликом транспорта, утовара или истовара и како би се спријечило загађење ваздуха, воде, земљишта и животне средине.

На републичком нивоу стратешки документи у вези са интегрисаним управљањем опасним отпадом још увијек нису донесени, а у нашој земљи не постоје капацитети за третирање и коначно збрињавање већине категорија опасног отпада, те је извоз тренутно једина опција, што значајно угрожава одрживост система управљања отпадом и представља ризик за успјешну имплементацију Плана.

7.3. Управљање индустријским отпадом

У складу са Стратегијом управљања отпадом РС:

Индустријски отпад се сагледава кроз количине опасног или неопасног отпада које су одвојено прикупљене и предане директно прерађивачима или овлашћеним предузећима (у РС тренутно постоји неколико предузећа за збрињавање индустријског отпада) који их одвозе или извозе на третман, те кроз преостале количине које се депонују. Опасни индустријски отпад се углавном извози путем овалешћених предузећа, а преостали неопасни индустријски отпад који се депонује је урачунат у сценарио анализи за збрињавање на постројењима која су намијењена комуналном и преосталом неопасном комерцијалном отпаду.

Према подацима Стратегије управљања отпадом РС у складу са сакупљеним подацима и израђеним анализама, процијењује се настајање индустријског неопасног отпада у РС у количини од сса 459.000 тона годишње. Највећа количина индустријског отпада настаје у производњи базних метала, а слиједе прерада дрвета и сличне дјелатности те производња намјештаја, хране и пића. Већина привредних субјеката нема еколошку дозволу (61%), у приватном је власништву (око 92 %). Управљање неопасним индустријским отпадом код највећег броја предузећа највећим дијелом се ослања на депоновање (око 56 %), а остатак се углавном предаје овлашћеним фирмама на прераду или рециклажу. Највећи дио који се предаје на рециклажу односи се на отпадне метале и пластику, а затим на отпадно стакло и папир и картон.

Превентива отпада је први и реално остварљив циљ приликом планирања управљања индустријским отпадом.

Санација као стратешки циљ, подразумјева подстицај побољшања постојећих производних процеса и производа с аспекта њиховог актуелног еколошког негативног утицаја. Обједињавајући ова два стратешка циља, превенцију и санацију, у циклус управљања отпадом, дајући предност превентиви, али оптимално примјењујући и санацију, постижу се значајна побољшања у краћем временском периоду, али и осигурава провођење и испуњење дугорочних циљева у подручју управљања отпадом.

7.4. Отпад који настаје у ванредним ситуацијама

Према Закону о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 121/12) ванредна ситуација је ситуација у којој су ризици и пријетње или посљедице катастрофа, ванредних догађаја и других опасности за становништво, животну средину и материјална добра таквог обима и интензитета да њихов настанак или посљедице није могуће спријечити или отклонити редовним дјеловањем надлежних органа и служби, због чега је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употријебити посебне мјере, снаге и средства уз појачан режим активности.

Начин поступања са отпадом који настаје у ванредним ситуацијама (поплава, земљотрес, снијег, лед, техничко-технолошка несрећа, удес, катастрофа) мора бити регулисан у складу са **Планом заштите и спасавања путем Штаба за ванредне ситуације (Одсек цивилне заштите)**. Отпад настао у ванредним ситуацијама може да представља опасност за здравље људи и за животну средину, у зависности од поријекла и да ли је ванредна околност створила проблем са разношењем постојећег отпада.

Уклањање отпада насталог у ванредним ситуацијама треба да прати принцип приоритета, тако да се отпад категорише, а затим уклања од важнијих, ка мање важним приоритетима.

Отпад треба уклањати по следећем редослиједу:

- Опасни материјали и опасан отпад - безбједно преузимање и транспорта до коначног збрињавања од стране овлашћеног оператера који поседује Дозволу за управљање опасним отпадом и привремено складиштити у складу са прописим;
- Комунални отпад - сакупити га и одложити у кесе, канте и контејнере, да не би угрожавао животну средину.
- Животињски отпад - мртве или заражене животиње настале у ванредним ситуацијама треба уклонити у складу са упутствима која су дата у прописима и законима;
- Пољопривредни производи – треба их уклонити да би се умањили непријатни мириси и спречило размножавање глодара ;
- Инертни отпад - најчешће представља и највећу количину отпада коју треба уклонити у оваквим ситуацијама (потребно га је прикупити што брже да би што прије био успостављен неометан саобраћај и била омогућена поправка оштећене инфраструктуре).

8. Циљеви и мјере

Заштита животне средине подразумјева скуп различитих поступака и мјера које спречавају угрожавање животне средине с циљем очувања биолошке равнотеже. Здрава животна средина је основ за очување људске егзистенције, здравог развоја друштва и битан фактор за ниво живота становништва, опстанка људи, животиња и цјелокупног екосистема. У циљу што адекватније заштите животне средине потребно је извршити идентификацију дивљих депонија на подручју града Приједора. Један од веома битних фактора који утичу на животну средину, а самим тим има велики утицај на здравље људи јесу тешки метали.

Потребно је превентивно дјеловати у циљу очувања животне средине.

Циљеви и мјере које треба спровести у циљу смањења настанка отпада и заштите животне средине су:

1 Циљ. Усклађивање прописа са важећим законима

Мјера 1. Измјена Одлуке и Правилника

Измјена Одлуке о комуналном реду („Службени гласник општине Приједор“, бр. 5/07-пречишћени текст, 5/10 и 2/12) и Правилник о начину и условима одвоза и одлагања отпада („Службени гласник општине Приједор“ број 10/09) у складу са Законом о управљању отпадом

Мјера 2. Успостава институционалног оквира (на нивоу града Приједора)

Успостава институционалног оквира (на нивоу града Приједора), способног да у пракси проведе нову законску регулативу усклађену са законима ЕУ. То би имало за циљ стварање извршних механизма на територији града Приједора путем којих ће се осигурати адекватно понашање свих субјеката и поштовање нових прописа коришћењем надзорног система и казних и подстицајних мјера. Ако се укаже потреба могу се донијети прикладне одлуке, правилници и уредбе, као што већ постоји потреба за Правилником којим би се ријешило проблем сахрањивања лешева домаћих животиња. Сахрањивање лешева домаћих животиња има веома битну улогу у очувању животне средине. Овим правилником би се утицало на смањење загађења ваздуха, а утицало би се на спречавање ширења заразе посебно ако је угинула животиња била болесна. Грађани морају знати да угинуле животиње морају сахрањивати. Данас постоје случајеви гдје неодговорни грађани одлажу лешеве угинулих животиња на зарасла подручја (шикаре), шуме па чак и поред ријека. На овај начин поред ширења заразе и загађења ваздуха може доћи и до загађења површинских и подземних вода.

Такође, обавезати одређеним актом да извођачи радова морају имати уговор за одвоз отпада.

Мјера 3. База података о произведеном отпаду на подручју града

Редовном инспекцијском контролом може се утврдити да ли произвођач отпада има одговарајући уговор са овлашћеним предузећем за управљање том врстом отпада, те да ли то предузеће посједује овлашћење од надлежног министарства. Како су произвођачи отпада дужни да воде евиденцију о отпаду, ове податке треба преузети и на тај начин формирати базу података, која ће бити од велике користи.

Одлуком Скупштине града/градоначелника прописати обавезу произвођачима и сакупљачима отпада, као и индустријског отпада (нпр. рудник Asscelor Mital), да своје евиденције о отпаду доставе надлежном Одјељењу ради формирања и редовног ажурирања базе подата о произведеном отпаду на подручју града на годишњем нивоу.

II Циљ – Унапређивање система сакупљања комуналног отпада

Мјера 4. Повећавати обухваћеност становништва услугом организованог сакупљања комуналног отпада од 85% до 2025, односно 90% у 2027. на основу израђених програма проширења обухваћености и повећања потребних капацитета.

Мјера 5. Набавка камиона и остале механизације за прикупљање и транспорт отпада (Неопходна опрема због повећања корисника)

Мјера 6. Постављање знакова упозорења о забрани бацања смећа

Постављање знакова упозорења имало би превентивну улогу већ у старту односно у самом настајању смећа.

Мјера 7. Постављање већег броја контејнера за отпад

Постављање већег броја контејнера за отпад у руралним подручјима имаће велики значај за сакупљање отпада. Овом мјером ћемо спријечити настајање отпада на јавним и зеленим површинама. За реализацију ове мјере потребно је извршити повећање износа средстава која се издвајају у буџету за ове намјене.

III Циљ САНАЦИЈА И ЗАТВАРАЊЕ НЕУРЕЂЕНИХ И ДИВЉИХ ДЕПОНИЈА

Мјера 8. Израдити Катастар дивљих депонија

Израдити Катастар дивљих депонија (*израдити студију за евиденцију неуређених и дивљих депонија, процијенити њихов број, површину, количину одложеног отпада, као и трошкове за затварање, израдити пројектну документацију за санацију и затварање неуређених и дивљих депонија*).

Мјера 9. Санирати и затворити неуређене и дивље депоније.

Помоћу Катастра дивљих депонија, почети са санирањем и затварањем истих, почевши од најкритичнијих. Након затварања неуређених и дивљих депонија, локације се могу потенцијално користити као трансфер станице или локације за рециклажна дворишта.

Мјера 10. Успоставити програм мониторинга затворених неуређених депонија

Постављање мобилног система надзора на најкритичнијим подручјима. Истакнути знаковима који упућују да је забрањено непрописно одлагање отпада и да је подручје под видео-надзором.

Мјера 11. Направити мобилну апликацију "Пријави и уклони дивљу депонију", која би се могла бесплатно преузети и на Google Play Store-у и на Apple Store-у, сви корисници паметних телефона могу да усликају дивљу депонију и на тај начин обавјештавају надлежне о настанку нових дивљих депонија. Дивље депоније да би биле уклоњене морају се, прије свега, утврдити њихове локације и томе би апликација „Пријави и уклони дивљу депонију“ била намјењена. Како би пријавили дивљу депонију, коју уоче у својој околини, корисници треба да је фотографишу путем апликације и, уз кратак опис, пошаљу пријаву, која ће бити регистрована у бази Градске управе Одјељења за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-стамбене послове, Одсјек за комуналне послове и заштиту животне средине, а који ће бити увезани и са оператором на терену односно са Комуналним услугама а.д. Приједор. Уколико се деси да корисник у тренутку пријаве депоније буде ван домета, апликација ће запамтити пријаву и послати је првом приликом када телефон буде повезан на интернет. Пријаве су анонимне и њихов број је неограничен. Дјелећи податке о дивљим депонијама на овај начин, грађани ће бити ти који праве први корак у њиховом уклањању.

Дефинисање, израда и одржавање наведене апликације уз могућности надоградње ће се реализовати у сарадњи са ХУБ-ом Агенције ПРЕДА.

Мјера 12. Повећање цијене услуге одвоза отпада у коју ће бити укључено и одвоз кабастог отпада.

Грађанима је тренутно скупо да ангажују Комуналне услуге а.д. Приједор да одвезе кабастог отпад. Како би се ријешио одвоз кабастог отпада, требала би се за одређени проценат повисити цијена услуге одвоза смећа и путем Правилника одредити термине за одвоз кабастог отпада, који би били чешћи него досадашњи.

IV Циљ УСПОСТАВЉАЊЕ СИСТЕМА ЗА ОДВОЈЕНО САКУПЉАЊЕ И ТРЕТМАН ПОСЕБНИХ КАТЕГОРИЈА ОТПАДА

Мјере 13. Успостављање раздавајања отпада у оквиру домаћинства на мјесту настанка (фазна реализација)

Становници сами сортирају у посебним контејнерима или врећама, или доносе на посебне платое као што су зелена острва или рециклажна дворишта.

Да би ова мјера заживјела потребно је претходно одрадити следеће: морају се осигурати капиталне инвестиције у потребну опрему и објекте - контејнери за одвојено одлагање различитих категорија отпада, објекат за сортирање, балирање, пресовање и сл. Мора се осигурати предузеће задужено за транспорт и продају издвојених категорија отпада и сл.

Мјера 14. Изградити центре за сакупљање посебних врста отпада од домаћинства

Требало би ићи у правцу да се оформе центри при овлашћеном предузећу за сакупљање нпр. лијекови из кућних апотека којима је истекао рок, батерије, амбалажа и сл.

Мјера 15. Сакупљање комерцијалног отпада

Надлежна предузећа за сакупљање отпадом морају заједно са Градском управом да развију систем наплате, којим би мотивисали предузећа и индустрију да обезбиједи сопствене услуге у управљању отпадом.

Успостављање програма одвојеног сакупљања отпада на амбалажни и остали у оквиру привредних субјеката.

Мјера 16. Успостављање система управљања грађевинским отпадом

Формирање различитих цијена за одвоз грађевинског отпада (нпр. инертни материјал, метал, мијешани грађевински отпад итд.).

Мјера 17. Сакупљање (збрињавање) отпада из пољопривредне производње

Посебну пажњу треба обратити на отпад од средстава за заштиту биља. Требало би да, грађане који користе средства за заштиту биља, упознати како и на који начин да се поступа са таквом амбалажом. Сва средства која се користе у заштити биљака и поступање са испражњеном амбалажом видјети Правилник о садржају декларације средстава за заштиту биља и начину руковања са испражњеном амбалажом од средстава за заштиту биља („Службени гласник Републике Српске”, број 78/18).

Једна од мјера јесте организовано сакупљање амбалажног отпада од средстава за заштиту биља. У сарадњи са Пољопривредном савјетодавном службом би се могло вршити сакупљање таквог отпада од пољопривредних произвођача. Такође би требало одредити предузеће које би вршило сакупљање таквог отпада и наћи рјешење како да се тај опасни отпад третира.

Мјера 18. Изградња нових зелених острва и модернизација постојећих, који ће бити упечатљива, занимљива грађанима

Изградњом нових зелених острва допријело би се лакшем сакупљању отпада што би имало значаја за рециклажу. Разврставање отпада на мјесту сакупљања убрзало би сам процес сакупљања, рециклаже отпада и на крају настанак производа након рециклаже. Потреба је да се изграде нова зелена острва јер ових 15 што је изграђено није довољно.

За адекватно коришћење зелених острва потребно је извршити едукацију грађана, што је дефинисано у мјери 24.

Такође, проблем отпадних гума покушати ријешити тако што би се требала одредити адекватна локација на подручју града на којој би се могло привремено складиштити одређен број отпадних гума, док се проблем не ријеша на републичком нивоу.

Мјера 19. Изградња рециклажног дворишта

Рециклажно двориште је грађевина намијењена за прихват одвојено прикупљеног отпада из домаћинства те за трговање отпадом. Рециклажно двориште је надзирано и ограђено простор намијењен разврставању и привременом складиштењу мањих количина

посебних врста отпада, у којем се отпад складишти према врсти. Све физичке и правне особе које допреме отпад на рециклажно двориште, морају бити евидентирани од стране особе која управља рециклажним двориштем. Сав пристигли отпад мора се визуално провјерити, категоризовати, извагати те правилно одложити у одговарајући контејнер или спремник. Сав ускладиштени отпад с рециклажног дворишта се мора, у року године дана од запримања, предати овлашћеним лицима, односно правној или физичкој особи овлашћеној за управљање поједином категоријом отпада.

Отпад ће се на рециклажном дворишту складиштити одвојено према врсти и агрегатном стању, за што се треба набавити и поставити опрема (затворени роло контејнери, затворени комунални контејнери, наткривена спремишта с танкванама за проблематични отпад, колна вага).

Мјера 20. Иницијатива надлежном министарству да се уведу накнаде за поврат амбалаже

Накнада за враћену амбалажу од пића значајно би утицала на смањење количина отпада. Након што купци искористе производ (пиће) могу га вратити на за то предвиђено мјесто или одређене продавнице и за то добити накнаду. На тај начин бисмо створили навику код грађана да што мање бацају смеће.

V Циљ УСПОСТАВЉАЊЕ РЕГИОНАЛНОГ ЦЕНТРА ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Мјера 21. Припрема потребне документације

Почети са припремом потребне документације и финансијских средстава за изградњу РЦУО Приједор.

Мјера 22. Санација и претварање регионалне депоније „Стара пруга Курево“ у санитарну регионалну депонију

Предвиђене су, до краја 2026. године, слjedeће активности:

- изградња вањских канала за оборинску воду - почетак изградње планиран за 2022. годину, а завршетак радова у току 2024. године, са трошковима од 66 334,95 КМ;
- рекултивација дијела (цца 14 000 m²) депоније који је тренутно у експлоатацији - почетак ових радова планиран је за 2025. годину и трајаће у току 2026. године, кад се и планира завршетак, планирани трошкови за ову фазу 36 379,85 КМ и
- израда I фазе тијела санитарне депоније - предвиђени радови планирани су током 2026. године и који су уједно и најскупља ставка са износом од 575 604,76 КМ.

VI Циљ Освјешћеност грађана

Мјера 23. Информисање путем медијских кампања

Путем медијских кампања утицати на свијест грађана. Циљеви кампања би били да се смањи отпад те да се дугорочно утиче на промјену навика код младих, подизање свијести о утицају отпада на животну средину, помоћи дјец и ученицима у стицању нових знања и вјештина у управљању отпадом. Радити на агресивнијим и занимљивим кампањама преко друштвених мрежа и укључити омладину у њиховом осмишљавању како би кампање биле што ближе млађим генерацијама.

Мјера 24. Едукација грађана о утицају прикупљања отпада на животну средину (еколошка свијест)

Још једна значајна мјера у циљу смањења настанка отпада и заштите животне средине јесте едукација грађана о отпаду као и о утицају прикупљања и настанка отпада. Чињеница је да само информисани и обучени грађани могу са својим поступцима ублажити проблем отпада. Први задатак је научити грађане шта је све отпад, шта је дозвољено, а шта се не смије чинити са отпадом, а шта се може и гдје се може гдје рециклирати. Приликом едукације циљана група је млађа популација али и остали јер млади брже уче, брже прихватају новине, имају више енергије, али наравно не треба изоставити грађане средње и старије животне доби. Ова мјера се може спровести кроз одржавање презентација, подјела промотивног материјала или преко средстава јавног информисања.

Мјера 25. Обилежаване значајних еколошких датума

Обилежаване значајних еколошких датума би додатно освијестило грађане о значају заштите животне средине, а такође би их упозорило шта значи дугорочно односно створили бих ширу слику о животној средини и њеном утицају на човјека.

Мјера 26. Употреба биоразградивих цекера и папирних врећица

Употребом биоразградивих цекера при куповини утичемо на смањење отпада. На овај начин се смањује кориштење пластичних врећица што аутоматски смањује и количину отпада. Преко медијских кампања покушати утицати на грађане да користе чешће биоразградиве цекере.

VII Циљ Јачање организационе структуре система управљања отпадом града Приједора

Мјера 27. Јачање капацитета администрације Градске управе

Обучавање и едукација надлежних радника Градске управе како би могли да даље организују и раде у правцу квалитетног система управљања отпадом на територији града. Оспособљавање кадра у смислу писања пројеката и аплицирања на пројекте везано за заштиту животне средине из свијетских и европских фондова, који би имали за циљ разраду механизма за повлачење средстава из поменутих фондова.

У краткорочном периоду треба развити додатне програме за обуку административних капацитета у мјесним заједницама и у граду. Ови програми треба да буду посебно посвећени опцијама и доброј пракси за увођење раздвајања отпада на извору; третмана и коначног одлагања отпада; управљање грађевинским и другим врстама отпада

(отпадним уљима, отпадним возилима, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним флуоресцентним цевима итд.).

У овом периоду је неопходно радити на јачању капацитета служби мјесних заједница и у граду, јавних предузећа и инспекције у области заштите животне средине ради примјене националних и локалних прописа. Веома је важно израдити план комуникације и координације између релевантних институција и унапједити сарадњу са републичким институцијама. Такође, потребно је јачање капацитета инспекцијске службе, али и осталих надлежних служби у области управљања отпадом.

Имајући у виду различите надлежности над појединим токовима отпада (медицински, пољопривредни, минералне сировине, пестициди, хемикалије и др.) неопходна је максимална сарадња Градске управе града Приједор и надлежних министарстава Републике Српске на развијању савременог, финансијски обезбеђеног и доступног система сакупљања, транспорта, третмана и одлагања отпада.

Радити на оспособљавању надлежних радника (семинари и интерактивне едукације) на пословима циркуларне економије, како би се што више иста примјењивала.

Повећање обухвата територије са које се организовано сакупља и транспортује отпад и укључивање насеља која нису покривена услугом сакупљања отпада је основни задатак. Проширење обухвата треба да буде реализовано сукцесивно, уз увођење система за одвојено сакупљање отпада – зелених острва и рециклажних дворишта, линија за секундарну сепарацију. Системи за сакупљање отпада ће бити развијени у зависности од густине становништва, количине створеног отпада и планова развоја инфраструктуре.

Напори града Приједора треба да буду усмјерени ка:

- покривању свих насеља организованим сакупљањем и транспортом отпада;
- обезбеђењу савремених контејнера за сакупљање отпада (укључујући одвојено сакупљање на зеленим острвима) и транспортних возила;
- изградњи Центра за управљање отпадом града Приједор који обухвата линију за сепарацију рециклабилног отпада, санитарну депонију и постројење за производњу енергиј; изградњи постројења за рециклажу грађевинског отпада;
- информисању јавности;
- планирању просторног развоја које има веома важну улогу у достизању одрживог управљања отпадом.

Циљеви су да се:

- обезбједи плански оквир који омогућава успостављање система управљања отпадом;
- подстакне пракса управљања отпадом са циљем очувања квалитета животне средине;
- минимизирају неповољни утицаји на животну средину који произилазе из управљања отпадом;
- размотре и одаберу локације за потребна нова постројења за третман и одлагање отпада.

9. Акциони план са процјеном трошкова и роковима за извршење планираних мјера и активности

Мјера	Рок спровођења	Носиоци активности	Извор финансирања	Процјена средстава КМ
<i>I Циљ: Усклађење прописа</i>				
Измјена Одлуке о комуналном реду	2022.	Надлежно Одјељење	-	-
Измјена Правилника о начину и условима одвоза и одлагања отпада	2022.	Надлежно Одјељење	-	-
Успостава институционалног оквира (на нивоу града Приједора)		Град Приједор		
База података о произведеном отпаду на подручју града	2022.	Град Приједор / произвођачи отпада	-	-
<i>II Циљ – Унапређивање система сакупљања комуналног отпада</i>				
Повећавање обухваћеност становништва услугом организованог сакупљања комуналног отпада	85% до 2025, односно 90% у 2027.	Комуналне услуге а.д. Приједор		
Набавка камиона (2 ком) и остале механизације за прикупљање и транспорт отпада	2025.	Комуналне услуге а.д. Приједор Град Приједор	Међународни, републички, локални	≈ 600 000 (2 ком* 300 000 КМ)
Постављање знакова упозорења о забрани бацања смећа	2022-2027.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Локални	15 000
Постављање већег броја канти и контејнера за отпад	2022-2023.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	20 000
<i>III Циљ Санација и затварање</i>				

<i>неуређених и дивљих депонија</i>				
Направити Катастар дивљих депонија	2022.	Град Приједор/ надлежно Одјељење	Локални	5 000
Санирање и затварање неуређених и дивљих депонија	До краја 2025. године	Град Приједор/ надлежно Одјељење	Међународни, републички, локални	200 000
Успостављање програма мониторинга затворених неуређених депонија	2025-2026.	Град Приједор/ надлежно Одјељење	Међународни, републички, локални	70 000
Направити мобилну апликацију „Пријави и уклони дивљу депонију“	2022-2027 израда и одржавање.	Град Приједор ПРЕДА	Међународни, локални	16 000
Формирати цијену одвоза кабастог отпада	2022.	Комуналне услуге а.д. Приједор	-	-
<i>IV Циљ Успостављање система за одвојено сакупљање и третман посебних категорија отпада</i>				
Успостављање раздавајања отпада у оквиру домаћинства на мјесту настанка	2022-2027	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор/ ПРЕДА	Међународни, републички, локални	200 000
Успостављање система за одвојено сакупљање опасних категорија отпада	2022-2026	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	200 000
Сакупљање комерцијалног отпада	2024.	Град Приједор/ Надлежна предузећа	-	-
Успостављање система управљања грађевинским отпадом	2026.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	20 000
Успостављање Програма одвојеног сакупљања отпада на амбалажни и	2023.	Град Приједор/ Комуналне	Међународни, републички, локални	50 000

остали у оквиру привредних субјеката		услуге а.д. Приједор		
Сакупљање (збрињавање) отпада из пољопривредне производње + рециклажни камион	2026.		Међународни, републички, локални	30 000+ 200 000 КМ (камион)
Израда пројектне документације за изградња зелених острва	2023.	Град Приједор	Међународни, републички, локални	30 000
Изградња зелених острва	2024-2025.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	150 000
Израда пројектне документације за изградњу рециклажног центра	2022-2024.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Локални	50 000
Изградња рециклажног центра са опремом	2025-2026.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	500 000
Иницијатива надлежном министарству да се уведу накнаде за поврат амбалаже	Одмах	Град Приједор	-	-
<i>V Циљ Успостављање регионалног центра за управљање отпадом</i>				
Припрема потребне документације за изградњу РЦУО Приједор	2027.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	500 000
Санација постојеће регионалне депоније	2022-2026	Град Приједор / Комуналне		изградња вањских канала за оборинску воду 66 334,95 КМ,

		услуге а.д. Приједор	Међународни, републички, локални	рекултивација дијела (ца 14 000 m ²) депоније 36 379,85 КМ , и израда I фазе тијела санитарне депоније 575 604,76 КМ
<i>VI Циљ Освјешћеност грађана</i>				
Информисање путем медијских кампања (друштвене мреже, телевизија, новине)	2022-2027.	Град Приједор / Комуналне услуге а.д. Приједор	Међународни, локални	100 000
Едукација грађана о утицају прикупљања отпада на животну средину	2022-2027.	Град Приједор	Међународни, републички, локални	100 000
Обиљежавање значајних еколошких датума	2022-2027	Град Приједор	Међународни, локални	150 000
Употреба биоразградивих цекера и папирних врећица	Одмах	Град Приједор	Међународни, локални	2 000
<i>VII Циљ Јачање организационе структуре система управљања отпадом града Приједора</i>				
Јачање капацитета администрације Градске управе	2022-2027.	Град Приједор	Међународни, локални	10 000
УКУПНО:				3 896 319,56

10. Програм превенције настанка отпада

Превенција представља најважнију карику у систему управљања отпадом те је у складу са тим неопходно предузети мјере које су усмјерене на низ активности и процеса приликом саме производње, као и мјеста настанка отпада у циклусу употребе. У складу са Републичким планом мјере за превенцију настанка отпада су сљедеће:

а) Мјере које могу утицати на услове који се односе на производњу отпада:

Мјера 1 Поновна употреба материјала од рушења/грађевинског материјала (спријечавање настанка грађевинског отпада)

Како би мјера 1 заживјела, неопходно је:

- увести потицаје у виду накнада за поновно коришћење материјала насталог рушењем,
- извођачи радова морају имати уговор за одвоз отпада;
- дефинисати услове које такав материјал мора посједовати,
- успоставити регистар грађења на основу локацијских услова за изградњу пословних и стамбено-пословних објеката, санацију и реконструкцију, у коме би се налазили подаци о употреби материјалима –ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ

Мјера 2 Превенција стварања амбалажног отпада

Превенцијом, врши се уштеда енергије и сировина, смањују се трошкови одлагања као и емисије гасова са ефектом стаклене баште.

Механизми за спровођење:

- Стимулација потрошача кроз одговарајућу накнаду за поврат примарне амбалаже,
- Подржати пројекте превенције стварања амбалажног отпада,
- Провођење едукативних кампања на тему смањења употребе амбалажног отпада

Мјера 3 Превенција стварања посебних категорија отпада

С обзиром на раст стандарда становништва, као и развоја индустрије долази до значајног пораста количине производа који након употребе постају посебне категорије отпада. Неопходно је успоставити одржив систем управљања посебним категоријама отпада. Осим сакупљања, привременог складиштења и предаје овлашћеним оператерима, препоручују се сљедеће мјере:

- Подизање свијести јавности о промјени понашања везано за одлагање и прикупљање ЕЕ отпада (кампање),
- Поттицање реклаже отпадних гума кроз производњу гумених гранулата који служе за изградњу подлога за дјечија игралишта, као и протектирање кориштених гума,
- Регенерација отпадних уља путем ре-рафинације

б) Мјере које могу утицати на дизајн, производњу и дистрибуцију

Мјера 4 Промовисање одрживе еко градње

Израда приручника о зеленој/одрживој градњи у коме би се налазиле информације о методама и техникама смањења настанка грађевинског отпада (поновно коришћење материјала, прилагодљивост, размјена материјала као и коришћење мање токсичних материјала).

Успостављање берзе за размјену материјала као и интерактивног web портала на коме би се налазиле информације о доступним материјалима за размјену.

Мјера 5 Еколошка ознака на амбалажи (Еко дизајн)

Потицати укључивање еколошких аспеката у дизајн производа, који омогућавају потрошачима да идентификују производе који испуњавају еколошке критеријуме, укључујући критеријуме учинка и ограничења за употребу опасних материја у амбалажним материјалима, чиме се потрошачима пружају информације о спречавању настанка отпада у тренутку куповине производа.

Особина производа са еко дизајном су:

- дуговјечност,
- способност поновне употребе,
- могућност поновног коришћења,
- мала потрошња материјала,
- већа потрошња погонских помоћних средстава и
- низак садржај опасних материја.

Мјера 6 Промоција система за заштиту животне средине (EMAS и ISO 14001)

На подручју Европске уније постоје два прихваћена система за заштиту животне средине, а то су уредба EMAS и норма ISO 14001. Оба наведена система имају за циљ осигурати ефикасан алат за управљање утицајима организације на животну средину.

Уредба EMAS својим захтјевима одређује нешто шире подручје од норме ISO 14001 што заправо значи да организација која задовољава захтјеве EMAS уредбе истовремено задовољава захтјеве норме ISO 14001. Увођењем норме ISO 14001 и уредбе EMAS се избјегавају трошкови еколошких инцидената, а истовремено се испуњава обавеза усклађености са важећим законима. Такође, омогућава се боље искоришћење енергије, воде и осталих ресурса, те смањење укупних трошкова.

За спровођење ове мјере неопходно је потицати привредне субјекте на сертификацију, којом се постиже, између осталог, и предност над конкуренцијом.

EMAS лого је визуелни алат који је развијен са циљем да истакне одређене организације (привредног субјекта) за унапрјеђење показатеља утицаја на животну средину, као и информисање клијената и јавности о успостављању одрживог управљања животном средином у складу са захтјевима EMAS-а. На слици дат је изглед лога EMAS-а и ISO 14001 (слика 14).

Слика 14. Приказ лога EMAS и ISO 14001

Извор: РПУОРС

в) Мјере које могу утицати на потрошњу и употребу

Мјера 7 Кампања за подизање свијести јавности

Најефикаснији начин подизања свијести јавности је свакако укључивање јавности у процесе одлучивања, као и циљана кампања у којој се грађанима на прихватљив начин објашњавају како далекосежне посљедице неодговорног понашања, тако и начини смањења настанка отпада.

Информисање путем медија, заједничке акције чишћења, као и едукација ученика у школама су начини којима се грађанима приближава проблематика настанка отпада и начини превенције.

Кампања мора укључивати едукацију грађана свих узраста, образовног и професионалног профила, образовне институције, институције система и невладин сектор.

Мјера 8 Смањење настанка отпадних пластичних кеса

Загађење узроковано пластичним кесама, један је од највећих свјетских еколошких проблема. Како би се смањило настанак отпада од пластичних кеса, неопходно је увести наплату кеса на продајном мјесту, те постизање договора са трговачким центрима оначину информисања јавности о штетности и далекосежним посљедицама употребе истих.

Мјере за смањење настанка отпадних пластичних кеса се крећу од наплате кеса при куповини роба и производа, потпуне забране производње пластичних кеса, као једне од најдрастичнијих мјера, забрана увоза ултра-танких пластичних кеса, до производње биоразградивих кеса.

Мјера 9 Иницијатива надлежнима за укидање пластике за једнократну употребу

Пластика има разарајући утицај на животну средину, те је неопходно спријечити и смањити негативан утицај одређених пластичних производа на животну средину.

У Европској унији, у циљу постизања кружне економије, усвојена је Директива (EU) 2019/904 Европског парламента и Савјета од 5. јуна 2019. године о смањењу утицаја

одређених пластичних производа на животну средину. Ова директива предвиђа предузимање мјера потребних за постизање амбициозног и трајног смањења потрошње пластичних производа за једнократну употребу (чаше за пиће, укључујући њихове чепове и поклопце, посуде за храну, као што су кутије, с поклопцем или без њега, који се употребљавају за држање хране).

На одређеним производима потребно је увести обавезне јасне и стандардизоване ознаке о начину одлагања, негативном утицају производа на животну средину, у те да ли у производу постоји пластика. Ово се односи на хигијенске улошке, влажне марамике и балоне.

Мјера 10 Кућно компостирање

Компостирање је специјални поступак рециклаже, који се односи на обраду органског отпада, најчешће ради добијања ђубрива за пољопривреду.

Данас се највише користе два типа компостирања и то:

Централно компостирање – то је компостирање на великим површинама на којима се прикупља оргаски отпад из домаћинства и јавних површина, а сам процес се врши у постројењима кроз који струји ваздух и уз мјешање добија компост.

Децентрално компостирање - то је компостирање у домаћинствима гдје се цијели процес одвија на њиви или дворишту власника домаћинства тј. у компостеру који може бити направљен од дасака, прућа, жице уз обавезу да се обезбиједи проток ваздуха кроз зидове компостера. Компостер се поставља на сјеновито мјесто на земљиште (не на бетон или пластику) и по могућности са сјеверне стране објекта.

Компостирати може свако, те је неопходно информисати и потакнути грађане на кућно компостирање, а то је могуће кроз информативно - едукативне радионице, медије, као и кроз субвенционисање кућних компостера.

Пројекат који би заједно требали да ураде ПРЕДА и Комуналне услуге а.д. Приједор уз помоћ ГУ.

Мјера 11 „Зелене“ јавне набавке

Успостављањем властитих политика јавних набавки те укључивањем критерија заштите животне средине (производи еко дизајна, трајност, мање амбалаже, смањен удио токсичних материја, вишекратна употреба), јавни сектор може јасно усмјерити своје надлежности на смањење настанка отпада што директно утиче и на количине одлагања отпада. Кроз пропозиције јавних набавки, дефинисати критерије за учешће, уз додатно вредновање „зелених иницијатива“. Израдити смјернице за оцјену критерија заштите.

11. Могућност сарадње између двије или више јединица локалне самоуправе

Јединицама локалне самоуправе дају се могућности о заједничком наступу приликом изградње рециклажних центара, претоварних станица и сл. са сусједним локалним јединицама (Козарска Дубица, Костајница, Нови Град и Оштра Лука).

Ако буде постојала могућност, заједно са једном или више јединица локалне самоуправе споразумно изградити један од рециклажних центара.

12. Закључак

Усвајањем Републичког плана управљања отпадом у Републици Српској остварен је предуслов за израду заједничких и локалних планова управљања отпадом. Рјешењем број 02-11-71/21 од 8. 3. 2021. године градоначелник је именовao Радну групу за припрему Плана управљања отпадом града Приједор за период 2022-2027. године. Након припреме Локалног плана, а уз сагласност Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, Скупштина Града Приједор га доноси.

Праћење спровођења мјера Плана обављаће се на темељу годишњих извјештаја, које ће израђивати носилац мјера, а у зависности од пројеката извјештаје чешће израђивати. Носиоци мјера су дужни доставити Извјештаје Одјељењу за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-правне послове Градске управе Приједор. Након тога ће Одјељење израђивати Извјештај о спровођењу плана, у којем ће обрадити све достављене извјештаје и поднијети Скупштини града Приједор једном годишње.

13. Прелазне и завршне одредбе

У случају да овим Планом није утврђена нека мјера надлежно Одјељење Градске управе Приједор има право одредити додатне мјере, носиоца мјера и рокове којима ће се остварити циљеви одређени предметним Планом. Надлежно Одјељење има право да изврши допуну документа ако буде потребе, уз сагласност надлежног Министарства.

14. Начин објаве

План управљања отпадом ће бити објављен у Службеном гласнику Града Приједор.

Слике:

Насловна: http://4.bp.blogspot.com/-NsD-NDE-jKc/T4PV_Qu01vI/AAAAAAAAABk/sKJmRgIv3Ko/s1600/reciklaza.jpg

Слика 1.

https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0:Prijedor_municipality.svg

Слика 2. Одјелење за просторно уређење

Слика 3. Одјелење за просторно уређење

Слика 4. Комуналне услуге а.д. Приједор

Слика 5. Комуналне услуге а.д. Приједор

Слика 6. Одјелење за просторно уређење

Слика 7. Комуналне услуге а.д. Приједор

Слика 8. Како да правилно поступамо са отпадом – приручник Тузла

Слика 9. Одјелење за саобраћај, комуналне послове и заштиту животне средине и имовинско-стамбене послове

Слика 10. РПУОРС

Слика 11. <https://sisak.hr/otvoreno-prvo-reciklazno-dvoriste-u-sisku/>

Слика 12. <https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/462963/postavljena-zelena-ostrva-u-beranama-prva-ovog-tipa-u-crnoj-gori>

Слика 13. <https://balkangreenenergynews.com/rs/zelena-ostrva-za-odvajanje-otpada-u-centru-zagreba/>

Слика 14. РПУОРС

Прилози:

ЛОКАЦИЈЕ ДИВЉИХ ДЕПОНИЈА

Ред. Бр.	Мјесна заједница	Локација
1.	Омарска	Поред пута за засеок Росићи (стара бетонара)
2.	Градина	Код мјесних гробља Ђурићи и Шарићи у Јелићкој
3.		Поред пута Градина – Омарска (2 локације)
4.	Марићка	Поред рудничке трасе у засеоцима Марковићи и Грубани
5.	Петров Гај	Код Малетића гробља
6.		Поред пута за Омарску (локалитет Парлог)
7.		Код моста на ријечици Криваја
8.		Код моста на потоку Вријеска
9.	Горњи Петров Гај	Поред пута званог коридор (2 локације)
10.		Поред пута за Кевљане у засеоцима Радивојци и Павловићи
11.		Поред пута за Камичане у засеоку Лукићи
12.	Кевљани	Поред локалног пута у засеоку Средњи Јакуповићи
13.		Пут према Луговима у засеоку Доњи Јакуповићи
14.	Козарац	Поред потока Стареница у насељу Хрнићи
15.		Поред потока код горњег моста у засеоку Калата
16.		Поред моста преко Старенице на магистралном путу Бања Лука - Приједор
17.		Код изворишта Седра у насељу Дера
18.		Поред одморишта поред регионалног пута Козарац – Мраковица у насељу Дера
19.	Трнопоље	У засеоку Матрићи
20.		Од Трнопоље центар према рибњаку
21.	Камичани	У засеоку Махићи
22.		У засеоку Софтићи, поред потока
23.		Поред пута Софтићи – Алићи
24.		Поред Ивине стране на локалном путу Л12
25.		Поред моста преко потока Вријеска на магистралном путу Бања Лука - Приједор
26.	Козаруша	Пут према Подграђу, поред потока
27.		Засеок Мушићи, поред потока
28.		Поред пута за Патрију
29.		Поред Митровића пута
30.		Пут према Мићи Јазу у насељу Јаруге
31.		Код Раде Костића у насељу јаруге
32.	Поред раскрснице путева Стари воћњак - Пулавци	
33.	Брезичани	Код жељезног моста преко Сане и у шљункарама
34.	Чејреци	У засеоцима Пилиповићи и Павићи
35.	Горња Драготиња	Засеок Вранић
36.	Доња Драготиња	Поред пута Доња Драготиња – Горња Драготиња – шума
37.	Цикоте	Поред моста на Сани
38.	Доњи Волар	У засеоку Адамовићи
39.		Поред игралишта у насељу Југовци
40.	Ламовита	Поред обала ријека и потока
41.	Бистрица	Поред каменолома Мајдан и обала ријека
42.	Рашковац	На правцу засеок Коврлије – стари пут за Брезичане
43.		Код споменика „Рука“ у Улици Мухарема Суљановића

44.	Орловача	Поред Бикаревић потока у Улици Луке Стојановића
45.		У насељу Нова Орловача, трећи мост од МИП-а
46.	Гомјеница	У Балтин барама (шљункаре), према Жегерском мосту
47.		Поред старе пруге према ријеци Милошевици
48.		У засеоку Бакај код Гомјеничког канала
49.	Кокин Град	Прије стадиона у Алеји козарског одреда
50.	Хамбарине	Засеок Мухићи
51.		Засеок Брђани
52.		Засеок Поље
53.		Засеок Мулалићи
54.		У пољу (шљункаре)
55.	Раковчани	Засеок Урије
56.		Засеок Фазлићи
57.		У пољу (шљункаре)
58.	Ризвановићи	Засеок Ријека
59.	Бишћани	Засеок Хегићи
60.		Засеок Челопек
61.	Буснови	Насеље Буснови, пут пруга – Преради
62.		Насеље Томашица код аутобуског стајалишта Лујан
63.	Ракелићи	Поред пута за предузеће „Саничани рибарство“
64.		Насеље Гаћани у старим шљункарама
65.		Насеље Пејићи, у близини купалишта на Сани
66.	Љубија	Поред ријечице Љубијица
67.		Код пружног прелаза за католичку цркву
68.		Код малог игралишта
69.		Код старе болнице
70.		Код трговине Брдска
71.	Доња Љубија	Дуж ријечице Љубијица
72.		Код извора питке воде Грабовац
73.		Код дјечјег игралишта
74.	Љескаре и Калајево	Код видрењачког пута
75.		Засеок Брђани
76.		Засеок Матановићи
77.	Миска Глава	Поред пута Ковачевићи
78.		Поред пута Превија – Доња Равска
79.		Поред друштвеног дома
80.		Поред пута за Паниће
81.		Поред извора питке воде Јањош на путу Доња Љубија – Миска Глава
82.		Код локалних гробаља: Јањоши, Радуловићи, Томаши, Глигићи, Доња Равска
83.	Горња Равска	Поред пута Зекловац
84.		На кипама РЖР Љубија
85.	Шурковац	На путу Липици
86.		На гробљу Коса
87.		На гробљу Шибови
88.	Божићи	Пут према Ковачевићима
89.		Пут према Марјановићима
90.		Пут према Радаковићима
91.	Чиркин Поље	У насељима Главица III и IV
92.		На одмаралишту Пашинац
93.	Доња Пухарска	Поред потока Пухарска (3 локације)
94.		На партизанском гробљу Пухарине

95.	„Др Младен Стојановић“	Поред магистралног пута Приједор – Козарска Дубица (2 локације)
96.	Паланчиште	Поред потока Пухарска у Горњој Пухарској
97.	Горњи Орловци	Поред потока испод кафане Лабуд
98.		У шуми испод ресторана Балкан
99.	Горњи Јеловац	Поред регионалног пута Р-1508 на 3 локације
100.		На Патрији
101.		Поред 3 сеоска гробља
102.	Приједор II	Код дворане на Уријама
103.		На Аеродромском насељу, на површини намјењеној изградњи школе
104.		Код дјечјег игралишта у Улици Ђуре Јакшића